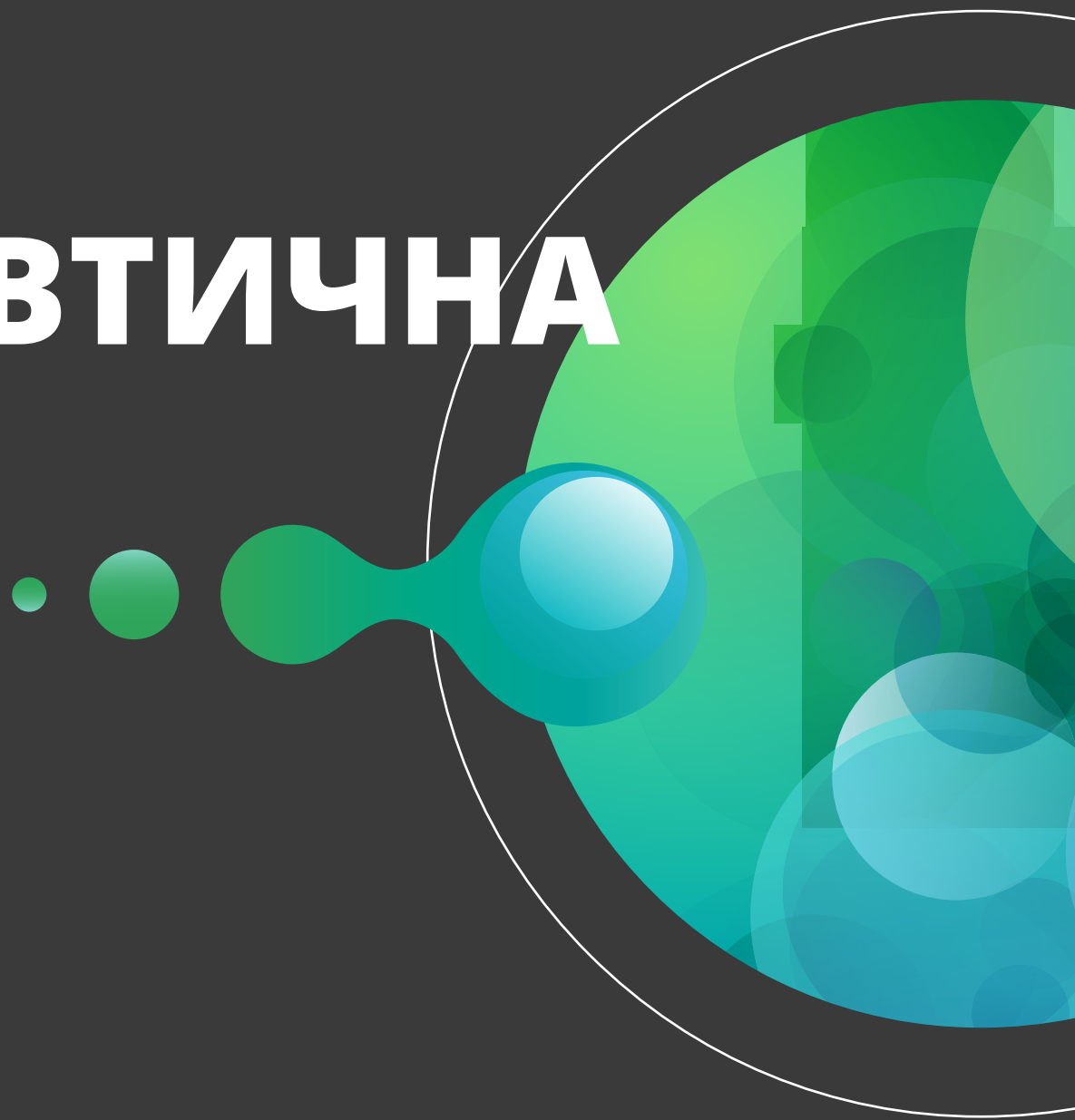

**ФАРМАЦЕВТИЧНА
ГАЛУЗЬ
УКРАЇНИ
2022**

ВСТУП

■ Чому ми створили це дослідження

За останні століття інновації та доступність лікарських засобів дозволили врятувати і подовжити життя мільйонів людей. Пандемія Covid-19 та повномасштабна російська агресія проти України чітко показали важливість сильної фарміндустрії як складової системи охорони здоров'я та чинника зміцнення національної безпеки.

Фарма в Україні – це індустрія, в якій тривала історія розвитку поєднується з інноваційністю і поглядом в майбутнє. Індустрія, яка перебуває у лідерах за залученням інвестицій та продуктивністю праці. Індустрія, що крім економічного зростання, має вагомий соціальний вплив і безпосередньо впливає на рівень життя.

У цьому дослідженні ми показали основні зміни на ринку, позиції вітчизняних та іноземних гравців, розглянули тенденції розвитку, можливості, проблеми та досягнення українського фармвиробництва, продемонстрували вплив COVID-19 та повномасштабної російської агресії проти України на індустрію.

■ Про що ми розповідаємо

РИНОК ЛІКІВ

ФАРМАЦЕВТИЧНІ КОМПАНІЇ

ФАРМВИРОБНИЦТВО В ЕКОНОМІЦІ

РЕГУЛЮВАННЯ ФАРМИ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

COVID-19 В УКРАЇНІ

ФАРМАЦЕВТИКА УКРАЇНИ 2022

3 українські
фармкомпанії

увійшли до рейтингу
ТОП-1000 найдорожчих
фармацевтичних
компаній світу*

-6,1%

падіння аптечних
продажів ЛЗ
у гривневому
вираженні

+43 тис.

пацієнтів щомісяця
приєднуються
до програми
«Доступні ліки»

У 2020 р. країна зупинилась на 2-му етапі медичної реформи Результати eHealth

32+
млн

пацієнтів
зареєстровано
у системі

395
тис.

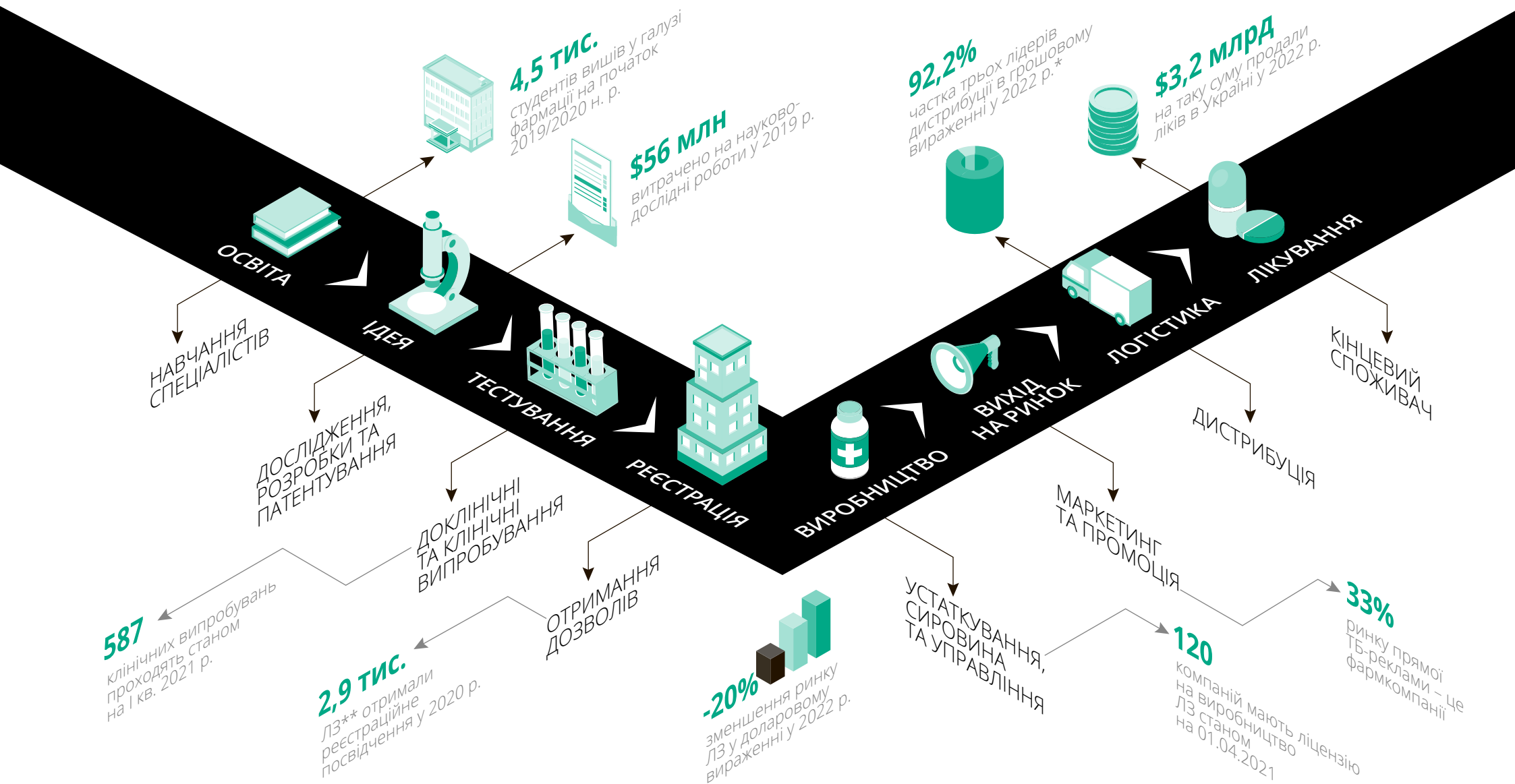
лікарів
зареєстровано
у системі

12,9
тис.

аптечних закладів
включено до
системи

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ: ВІД ОСВІТИ ДО ЛІКУВАННЯ

Джерела: Proxima Research, Держстат, Держлікслужба, ClinicalTrials.gov

*дистрибуція лікарських засобів

**лікарські засоби

ФАРМВИРОБНИЦТВО УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ

Започаткування

1907

Перший фармзавод, фабрика хіміко-фармацевтичних і галенових препаратів «Галеніка» (нині «Здоров'я»)

1910-ті

Лабораторні виробництва рослинних препаратів на базі аптек, синтетичні ЛЗ імпортувалися

1925

Перше виробництво синтетичних ЛЗ – Київський хіміко-фармацевтичний завод ім. М. В. Ломоносова (нині «Фармак»)

1932

Запуск виробництва Київської філії Українського інституту експериментальної ендокринології (нині «Дарниця»)

1937

Початок виробництва медикаментів на попереднику Київського вітамінного заводу

Відродження та розвиток

1990-ті

Криза та поступове відновлення виробництва з 1995 р.

1970-ті

Активне будівництво нових потужностей

1968

Запуск цеху медпрепаратів Черкаського міського молокозаводу (нині «Юрія-Фарм»)

1954

Створення **Дарницького** хіміко-фармацевтичного заводу. Будівництво нових виробничих корпусів

1947

Запуск артілі ім. Кірова, предтеча **Борщагівського** хіміко-фармацевтичного заводу

Зростання

СЕР.

2000-х

Лідери з GMP-сертифікації **Борщагівський** хіміко-фармацевтичний завод, «Дарниця», «Фармак»

2007

Перший в Україні повністю автоматизований логістичний комплекс («Дарниця»)

2009

Введення обов'язкового дотримання вимог належної виробничої практики відповідно до норм ЄС

2013

Експорт ліків з України досягає чверті мільярда доларів

2022

Дві із ТОП-5 компаній на ринку України – вітчизняні фармовиробники

РИНОК ЛІКІВ

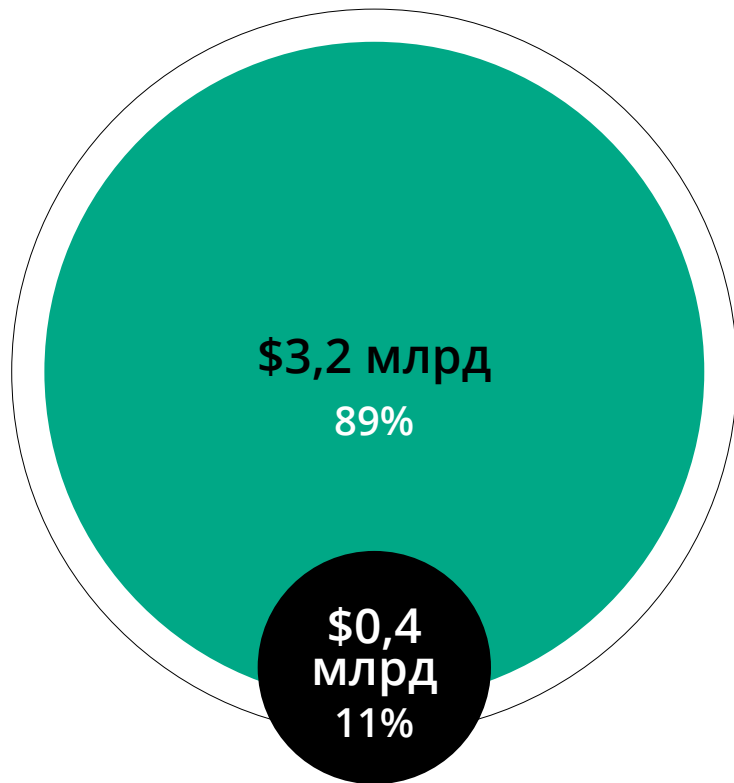

РИНОК ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ УКРАЇНИ

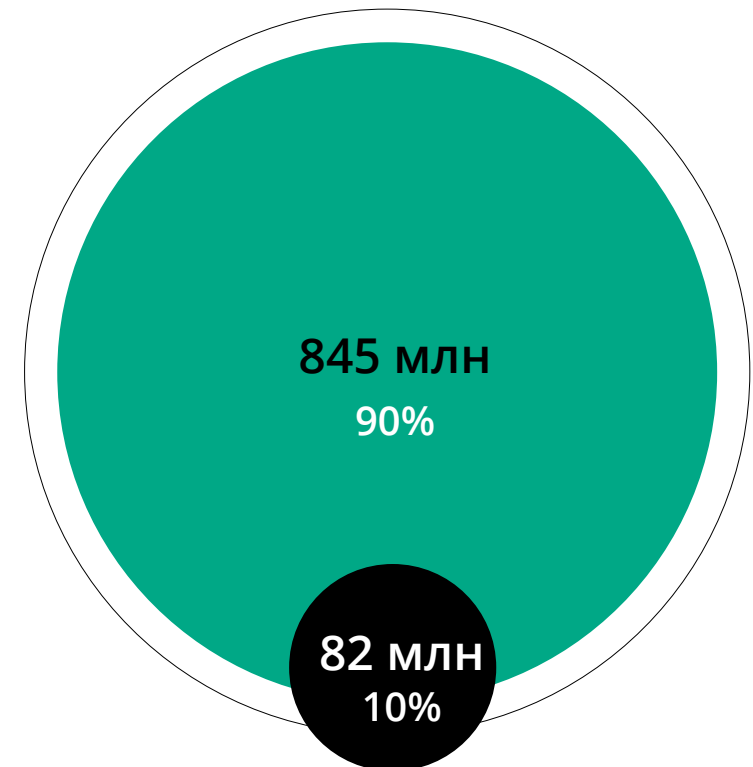
Структура ринку ЛЗ,
2022 р., млрд дол. США та млн упаковок

Ключові відмінності між сегментами полягають у фінансовій спроможності покупців ліків та механізмах ухвалення ними рішень про купівлю товару

Грошове вираження

Натуральне вираження

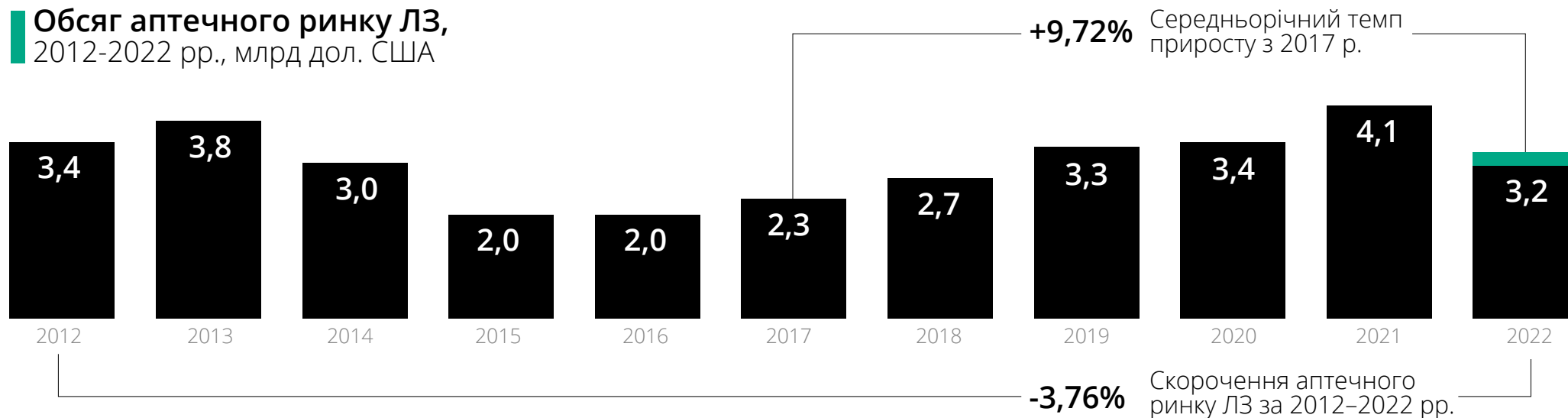
- Госпітальний
- Аптечний

Аптечний (роздрібний) сегмент представлено насамперед аптечними мережами. 89% роздрібного ринку фінансується безпосередньо споживачами ЛЗ. Покупці ринку численні, але з порівняно невеликою купівельною спроможністю

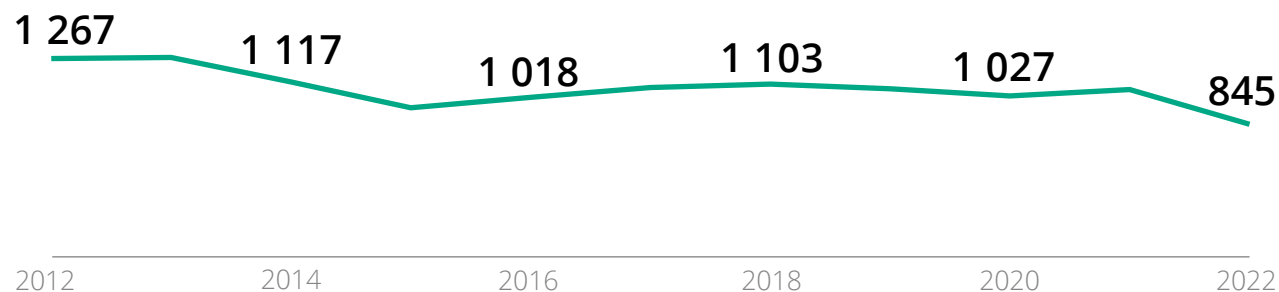
У госпітальному сегменті продаж ЛЗ здійснюється через лікувально-профілактичні установи України, які залежні від державного фінансування

ДИНАМІКА АПТЕЧНОГО РИНКУ

Обсяг аптечного ринку ЛЗ,
2012-2022 рр., млрд дол. США

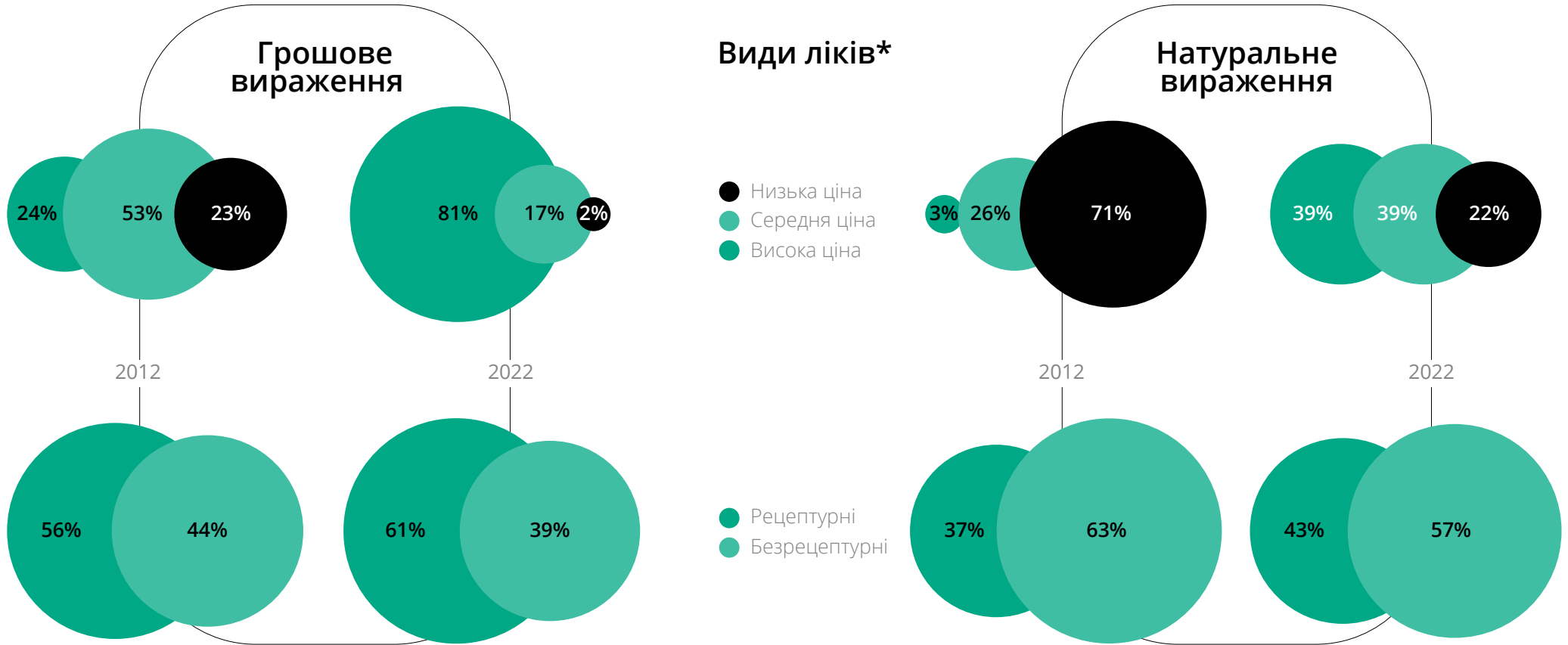
Обсяг аптечних продажів ЛЗ,
2012-2022 рр., млн упаковок

Спостерігається зменшення обсягу продажів ліків у натуральному вираженні з одночасним зростанням у грошовому, що спричинене підняттям цін та зростанням частки дорогих ЛЗ внаслідок збільшення частки іноземних виробників на ринку

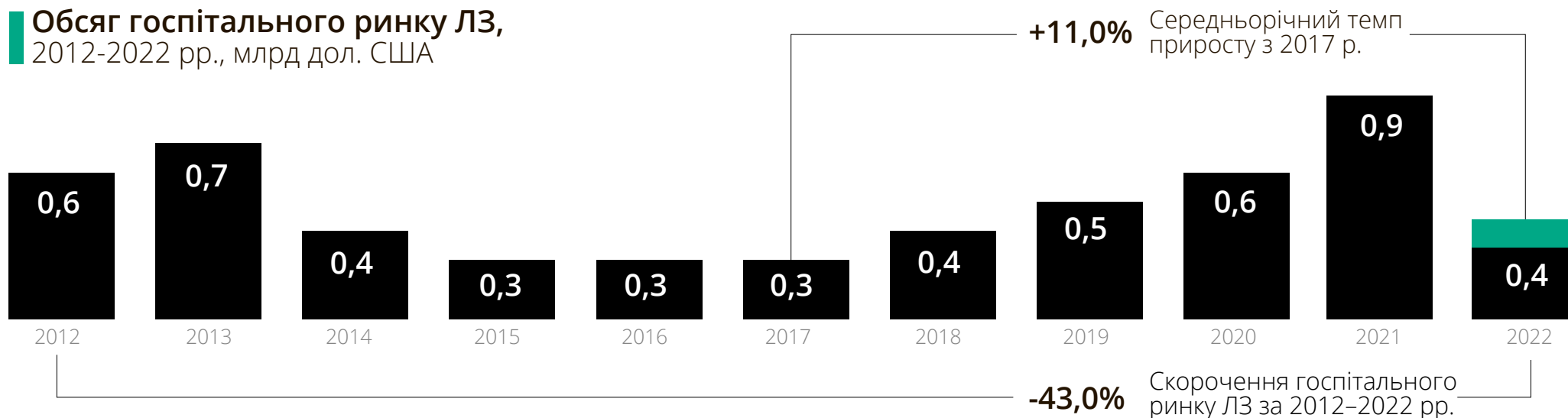
СЕГМЕНТАЦІЯ АПТЕЧНИХ ПРОДАЖІВ

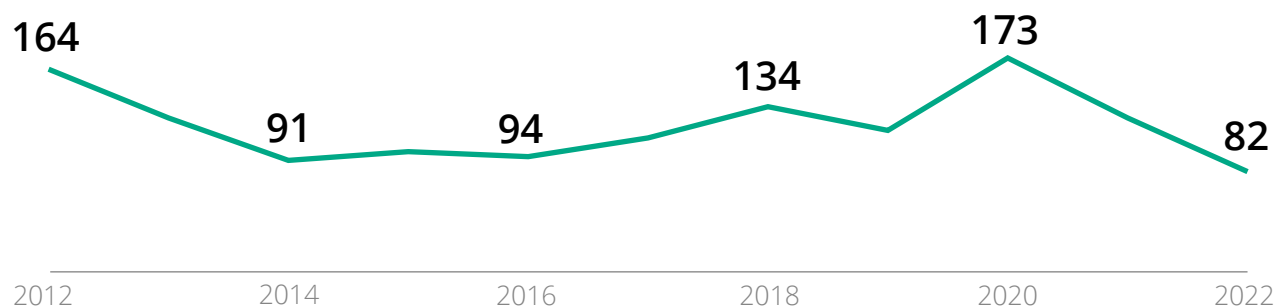
Незважаючи на жорсткі карантинні обмеження, у 2022 р. збереглися ключові тенденції ринку останніх років щодо збільшення частки рецептурних та дорогавартісних препаратів, що компенсувало значне падіння ринку у натуральному виразі

ДИНАМІКА ГОСПІТАЛЬНОГО РИНКУ

Обсяг госпітального ринку ЛЗ,
2012-2022 рр., млрд дол. США

Обсяг госпітальних продажів ЛЗ,
2012-2022 рр., млн упаковок

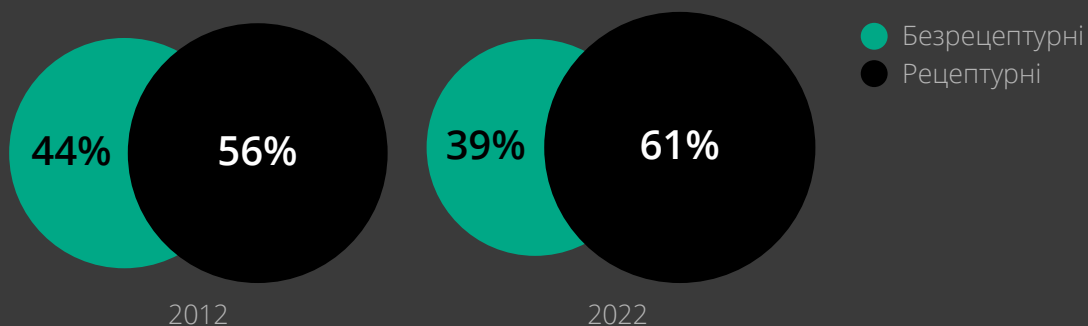

Падіння обсягу державних закупівель у натуральному виразі у 2021-2022 році пов'язано із: скороченням державного фінансування, зменшенням кількості оперативних втручань та госпіталізацій в цілому (2021 - через COVID-19, 2022 - через військові дії), великою кількістю гуманітарної допомоги у 2022 році.

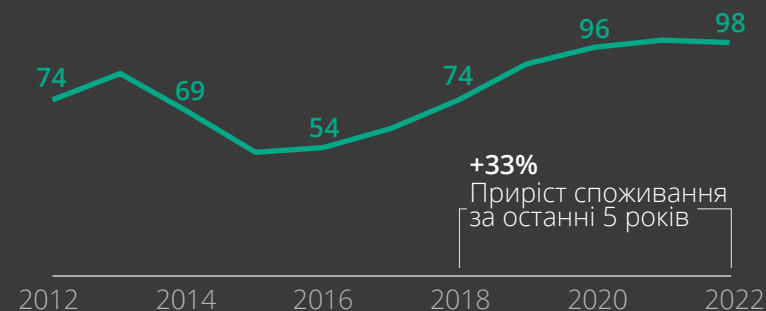
Зростання грошових витрат на державні закупівлі ЛЗ у 2021 році спричинено закупівлею дороговартісних ЛЗ, передусім - специфічних ЛЗ, вакцин проти COVID-19 та антибіотиків.

СПОЖИВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

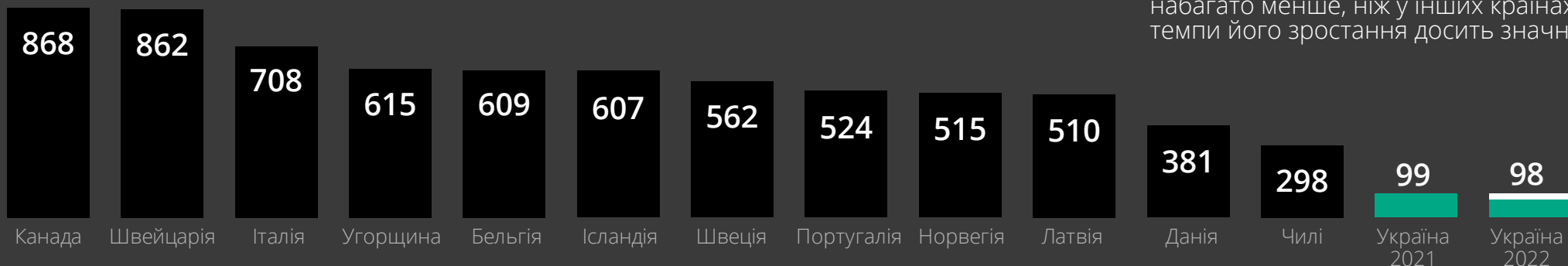
Структура споживання ЛЗ,
2012 р. та 2022 р., у грошовому вираженні

Обсяги споживання ЛЗ в Україні,
2012–2022 рр., дол. США на особу

Споживання ЛЗ у світі,
2021 р., дол. США на одну особу

Хоча споживання ЛЗ в Україні
набагато менше, ніж у інших країнах,
темпи його зростання досить значні

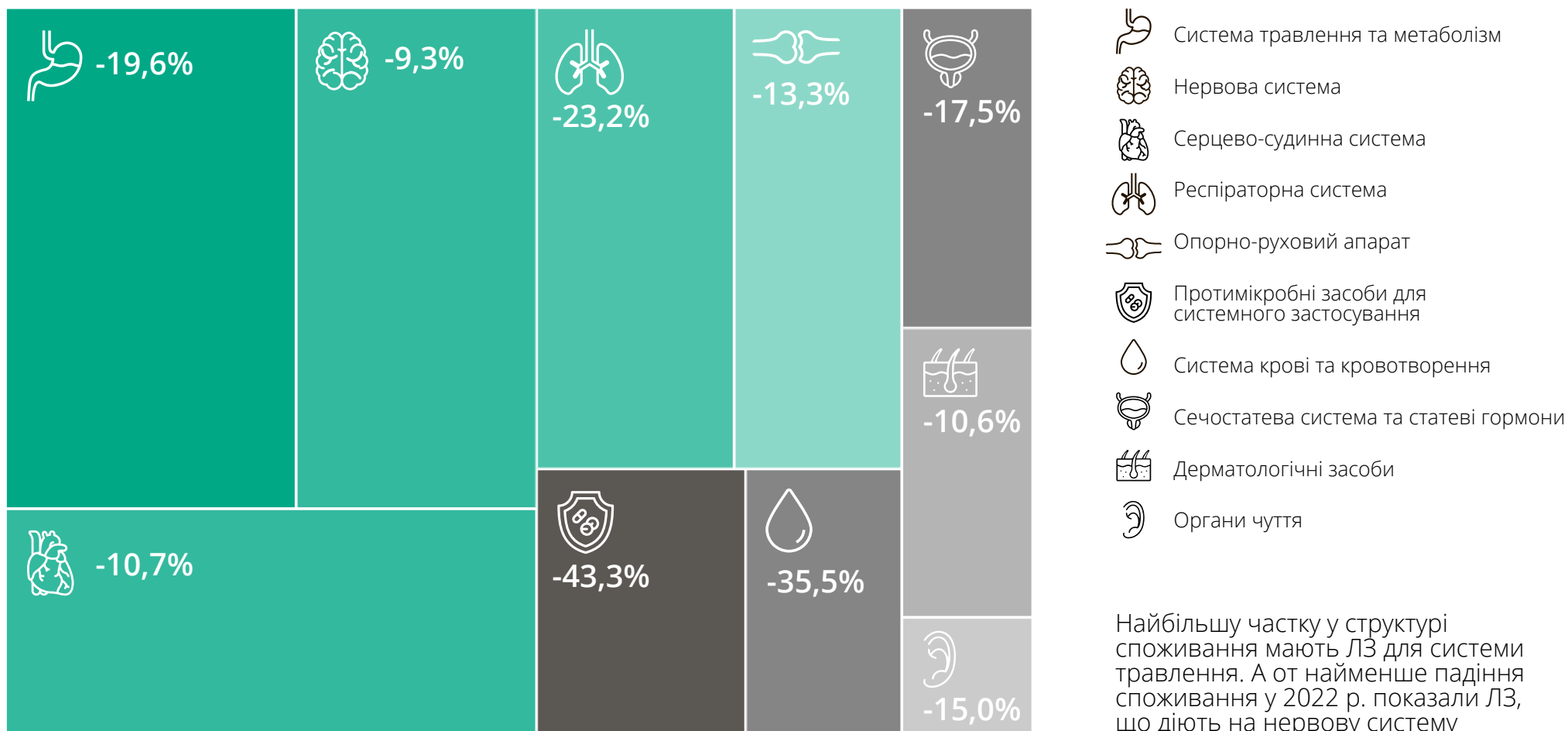
НАЙПОПУЛЯРНІШІ ЛІКИ В УКРАЇНІ

Лідери аптечних продажів ЛЗ,
за обсягом продажів у грошовому виразі у 2022 р. та їх позиція у 2018 р.

		Рецептурні		
1 ¹¹	Ксарелто		+	Система крові та кровотворення
2 ²	Німесил		+	Опорно-руховий апарат
3 ¹	Нурофен			Опорно-руховий апарат
4 ⁵	Спазмалгон			Система травлення та метаболізм
5 ¹⁰	Цитрамон			Нервова система
6 ⁵²	Трипліксам		+	Серцево-судинна система
7 ¹⁶	Детралекс			Серцево-судинна система
8 ²⁰	Гідазепам		+	Нервова система
9 ²⁸	Біфрен			Нервова система
10 ¹⁴	Евказолін			Респіраторна система

СТРУКТУРА СПОЖИВАННЯ ЛІКІВ

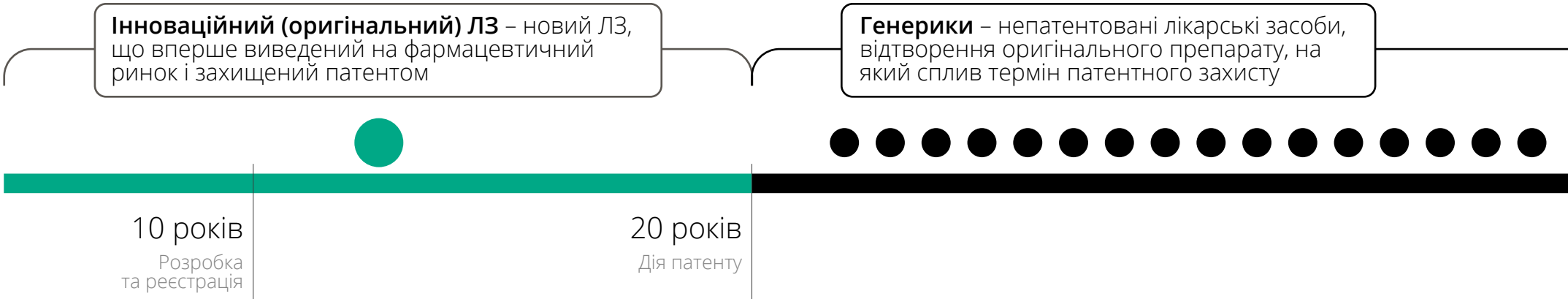
Топ-10 груп ЛЗ на аптечному ринку та динаміка їх продажів за АТС-класифікацією*, структура за грошовим вираженням у 2022 р. та зміна продажів відносно 2021 р., %

Найбільшу частку у структурі споживання мають ЛЗ для системи травлення. А от найменше падіння споживання у 2022 р. показали ЛЗ, що діють на нервову систему

ІННОВАЦІЙНІ ЛІКИ ТА ГЕНЕРИКИ

Життєвий цикл лікарських засобів

Структура ринку ЛЗ за країнами, на основі продажу у грошовому вимірі, 2021 р., %

Більшість ЛЗ в Україні – генерики. Однак за умови низького рівня доходів та купівельної спроможності населення це виправдано, оскільки вони мають нижчу вартість і є ідентичними оригінальним препаратам, а отже розширюють доступність лікування

● Інноваційні ● Генерики

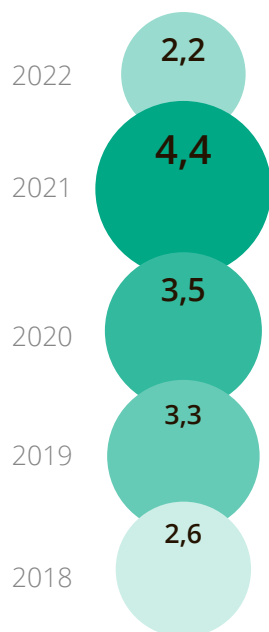
Джерела: Proxima Research, OECD, EFPIA, МОЗ

ПРОЦЕС РОЗРОБКИ ІННОВАЦІЙНИХ ЛІКІВ

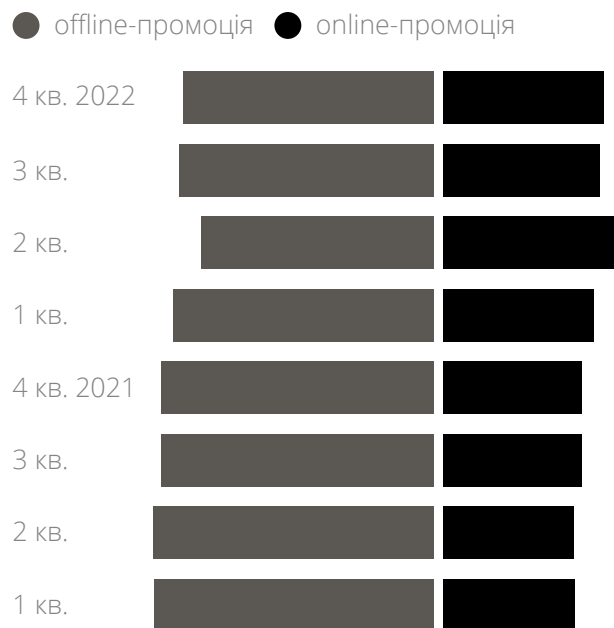
РЕКЛАМА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ НА РИНКУ ФАРМИ

Інвестиції фармкомпаній у ТБ-рекламу, 2018–2022 рр., млрд грн

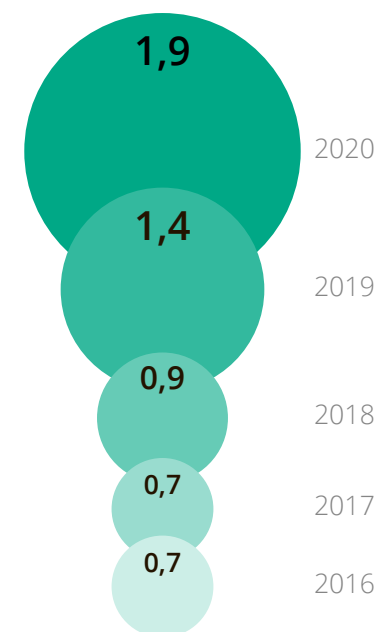
Інвестиції фармкомпаній у ТБ-рекламу зростали щорічно до 2022 р. Падіння у 2022 р. склало 50%, порівняно з 2021 р., що пов'язано зі значним падінням продажів більшості фармкомпаній, значною еміграцією населення та безробіттям

Структура згадувань лікарів про види промоції ліків, 2021–2022 рр., %

Covid-19 та повномасштабна російська агресія проти України стали поштовхом до зростання промоції у діджитал-каналах. Найближчим часом основним завданням на ринку стане пошук ефективного балансу між offline- та online-комунікацією

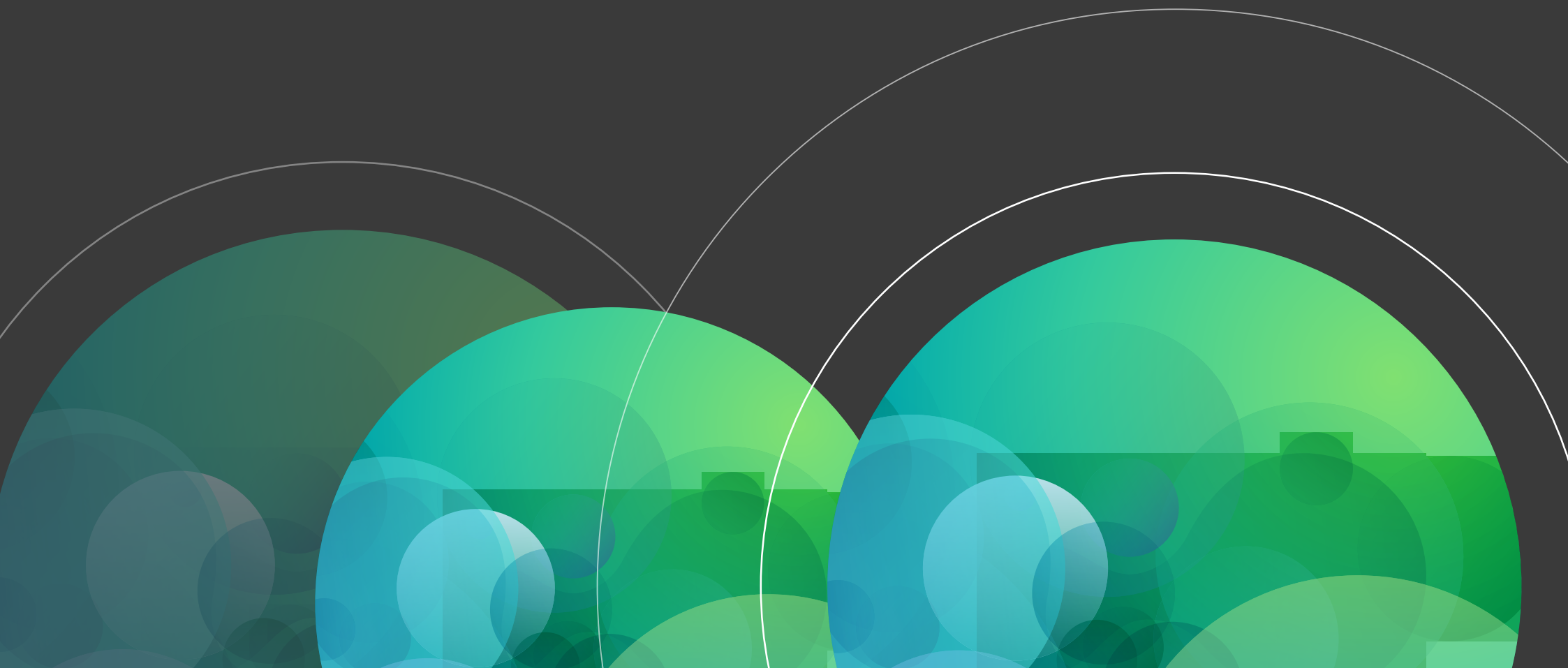
Кількість показів реклами товарів «аптечного кошика» в інтернеті, 2016–2020 рр., млрд показів*

Активність фармацевтичних брендів у інтернет-просуванні активно зростає з року в рік

ФАРМАЦЕВТИЧНІ КОМПАНІЇ

СТРУКТУРА АПТЕЧНОГО РИНКУ

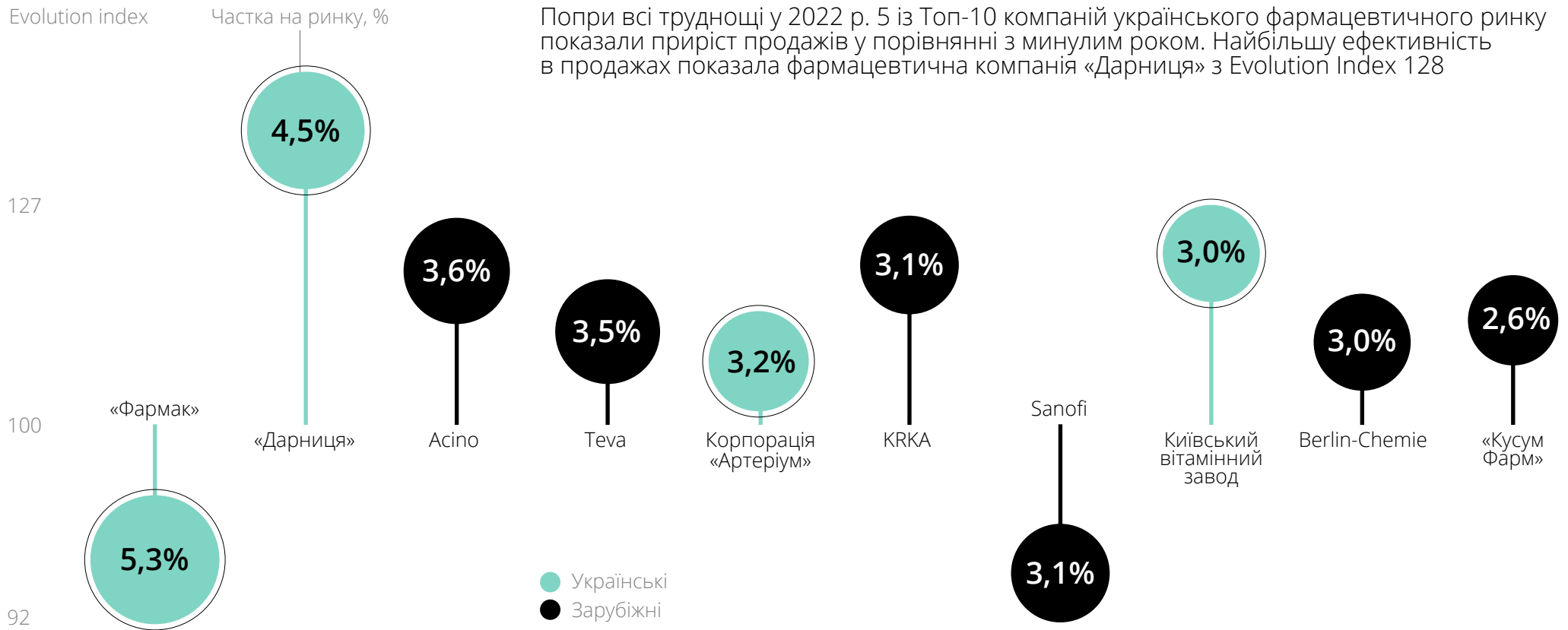
Структура аптечних продажів за місцем виробництва,
2012–2022 рр., %

У 2022 р. спостерігалася тенденція певного зростання частки ЛЗ вітчизняного виробництва як натуральному, так і у грошовому вираженні.

ЛІДЕРИ АПТЕЧНОГО РИНКУ

Топ-10 компаній за обсягами аптечних продажів ЛЗ та дієтичних добавок, 2022 р., % від усього фармринку та Evolution index* (на основі грошового виразу продажів)

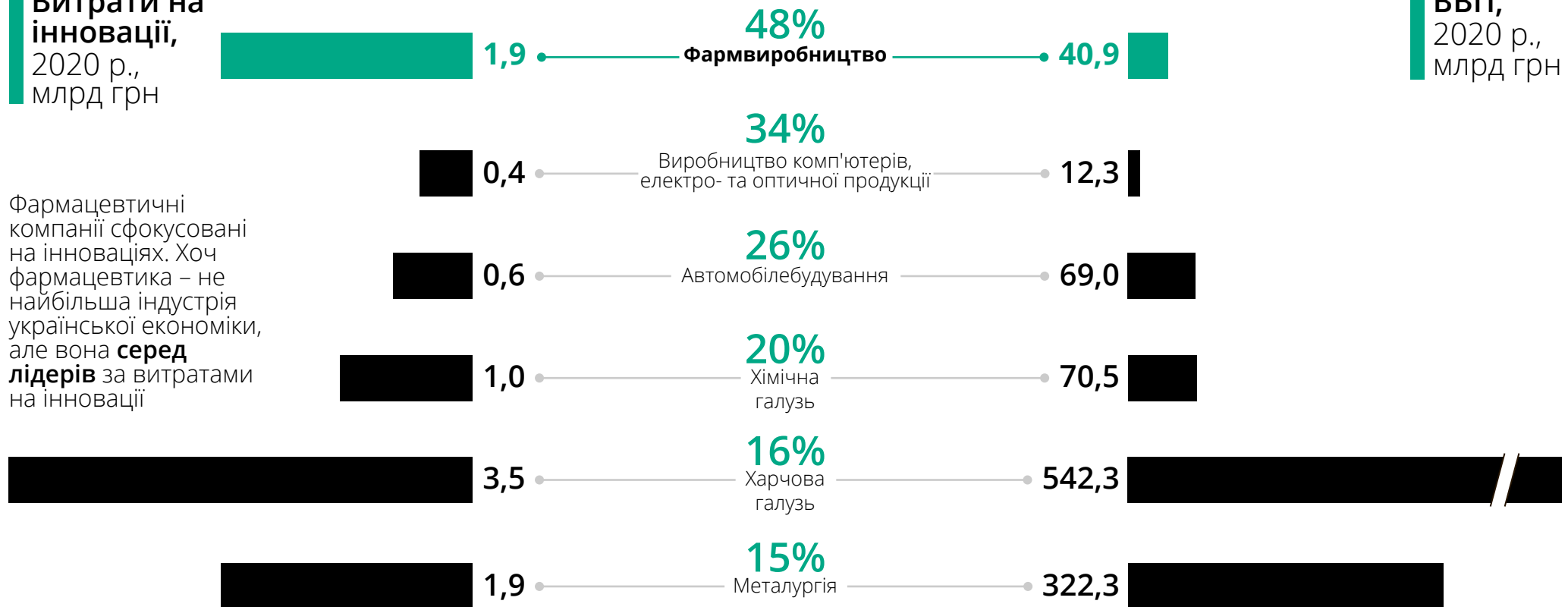
ІННОВАЦІЙНІСТЬ ФАРМВИРОБНИЦТВА

Частка інноваційно активних підприємств у галузях
переробної промисловості*,
2020 р., % до загальної кількості підприємств галузі

Витрати на
інновації,
2020 р.,
млрд грн

ВВП,
2020 р.,
млрд грн

Фармацевтичні компанії сфокусовані на інноваціях. Хоч фармацевтика – не найбільша індустрія української економіки, але вона **серед лідерів** за витратами на інновації

ІННОВАЦІЙНЕ ЗРОСТАННЯ НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИКА

**\$33,6
МЛН**

інвестиції лідера ринку
«Дарниця» в розвиток
2019–2021 рр.

51%
модернізація
виробництва

33%
нові продукти

18 нових
брендів
у 2022 р.

55 нових
брендів – план
на 2023–2027 рр.

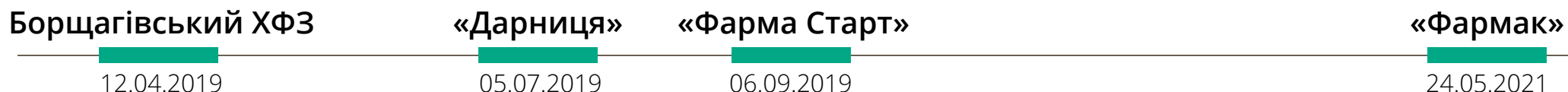
68%
цифрова
трансформація

- Drug Dossier Development (eCTD)
- eCTD Submission
- Trial Master File (eTMF)
- Agile Regulatory Affair Management
- Digital pharmacovigilance
- Electronic archive
- Quality Management & Warehouse implementation

СЕРТИФІКАЦІЯ ФАРМВИРОБНИКІВ

Дійсна GMP сертифікація українських фармвиробників від регуляторних органів ЄС, станом на 24.05.2021 і дата сертифікації*

GMP – це сукупність правил та вимог до процесу виробництва та контролю якості лікарських засобів

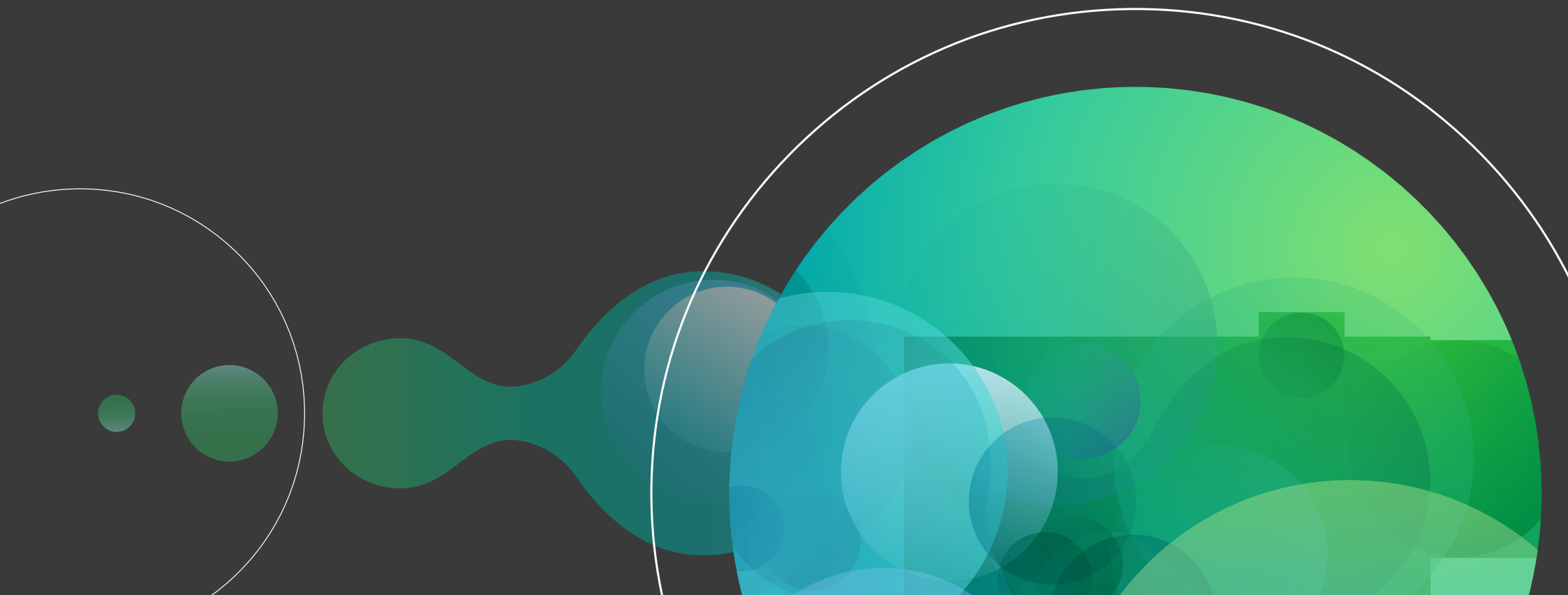
GMP-сертифікація від органів ЄС – обов'язкова вимога для виходу компанії на ринок ЛЗ

Наразі регуляторні органи ЄС не визнають сертифікат GMP, виданий регуляторним органом України. Тому національні фармвиробники проходять дублювальні перевірки, що ускладнює процес виходу на ринок ЄС та збільшує витрати

Відносна кількість сертифікованих GMP фармвиробництв від регуляторних органів ЄС за країнами, компаній на 1 млрд дол. США продажів лікарських засобів*

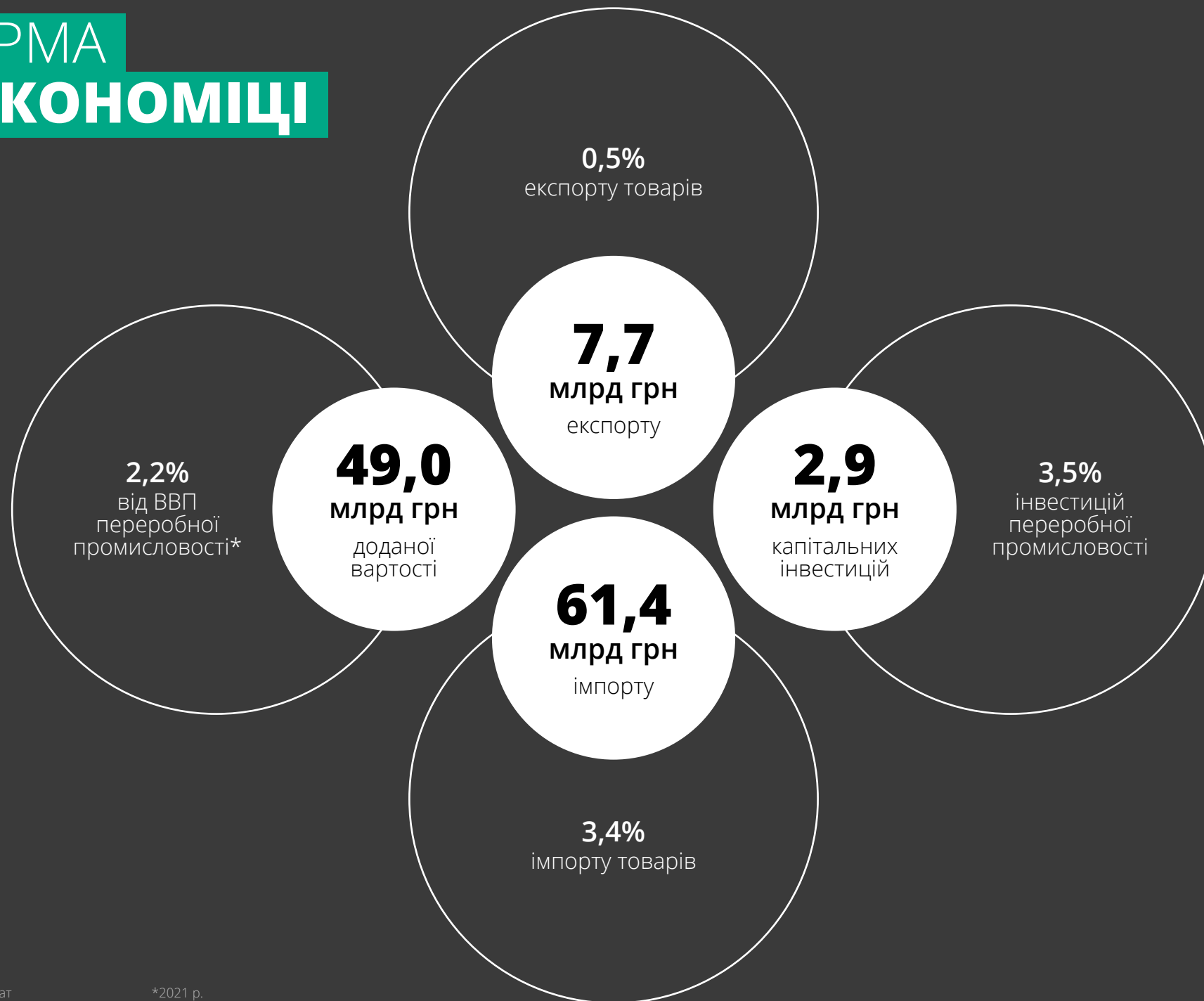

ФАРМВИРОБНИЦТВО В ЕКОНОМІЦІ

ФАРМА В ЕКОНОМІЦІ

2022 р.

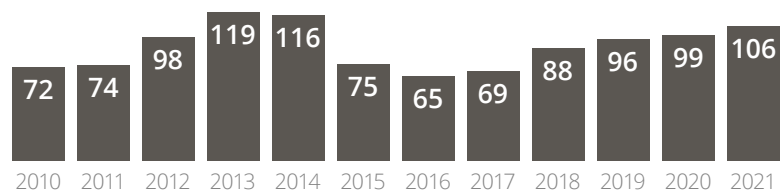
ДОДАНА ВАРТІСТЬ ТА ІНВЕСТИЦІЇ У ФАРМІ

Зміна капітальних інвестицій секторів переробної промисловості відносно 2010 р., 2010–2020 рр., %*

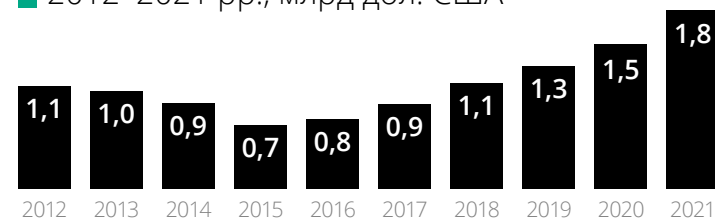
Напрямок стрілки вказує на динаміку у кризові роки

Капітальні інвестиції у фармвиробництво, 2010–2021 рр., млн дол. США

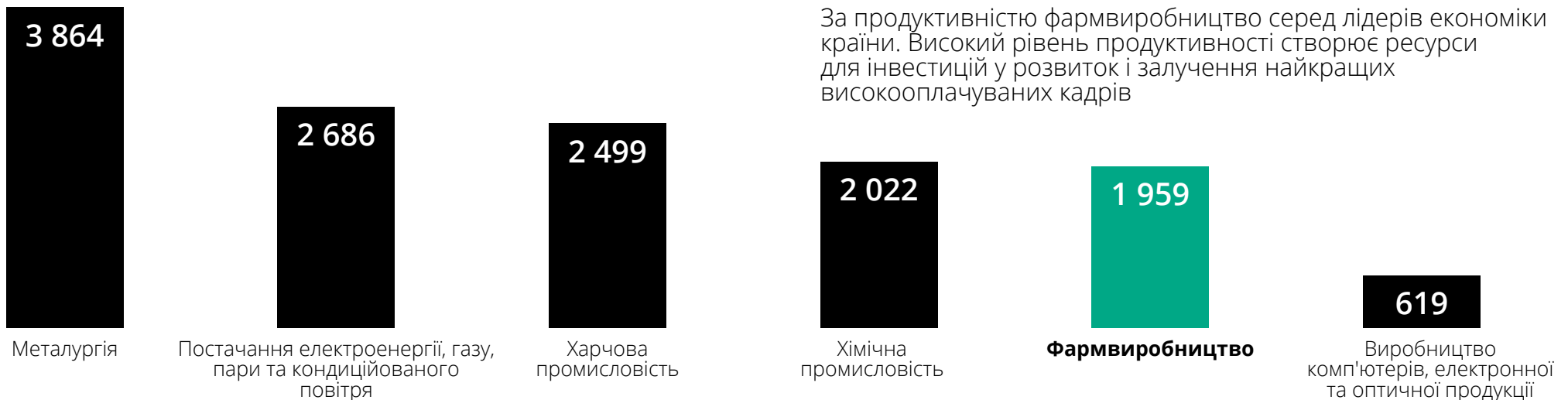
Сталість капітальних інвестицій, яку добре помітно у кризових 2014 та 2020 рр., показує спрямованість галузі на довгострокове зростання

ВВП сектору фармвиробництва, 2012–2021 рр., млрд дол. США

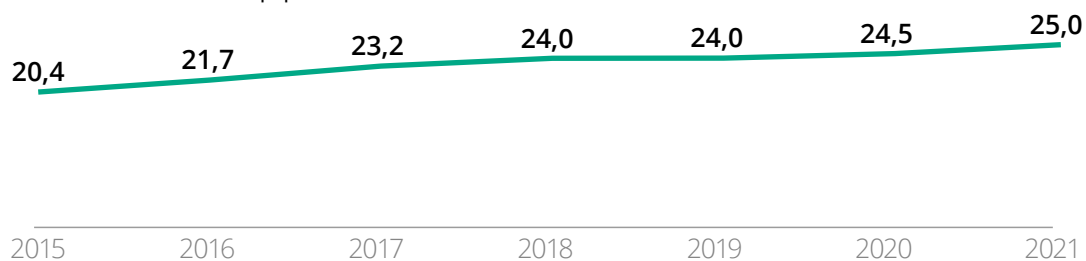

ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ У ФАРМІ

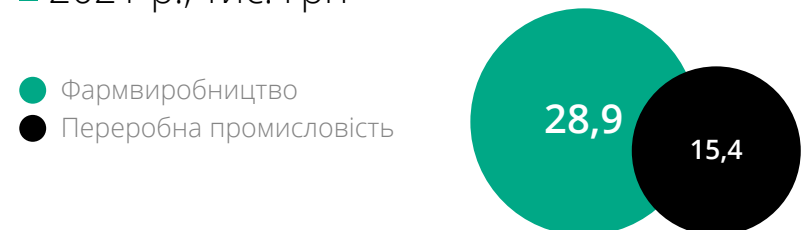
Фармвиробництво – одна з найпродуктивніших галузей економіки, ВВП на одного працівника, 2021 р., тис. грн

Кількість працівників у секторі фармвиробництва, 2015–2021 рр., тис. ос.

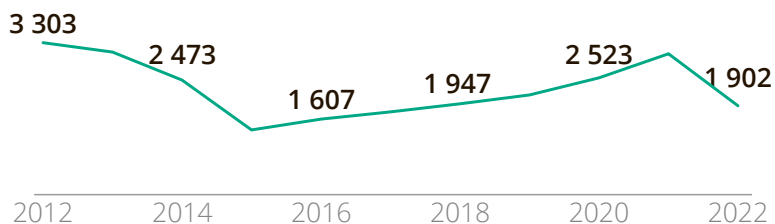

Зарплатня майже вдвічі вища, ніж у переробній промисловості, 2021 р., тис. грн

ІМПОРТ ЛІКІВ В УКРАЇНУ

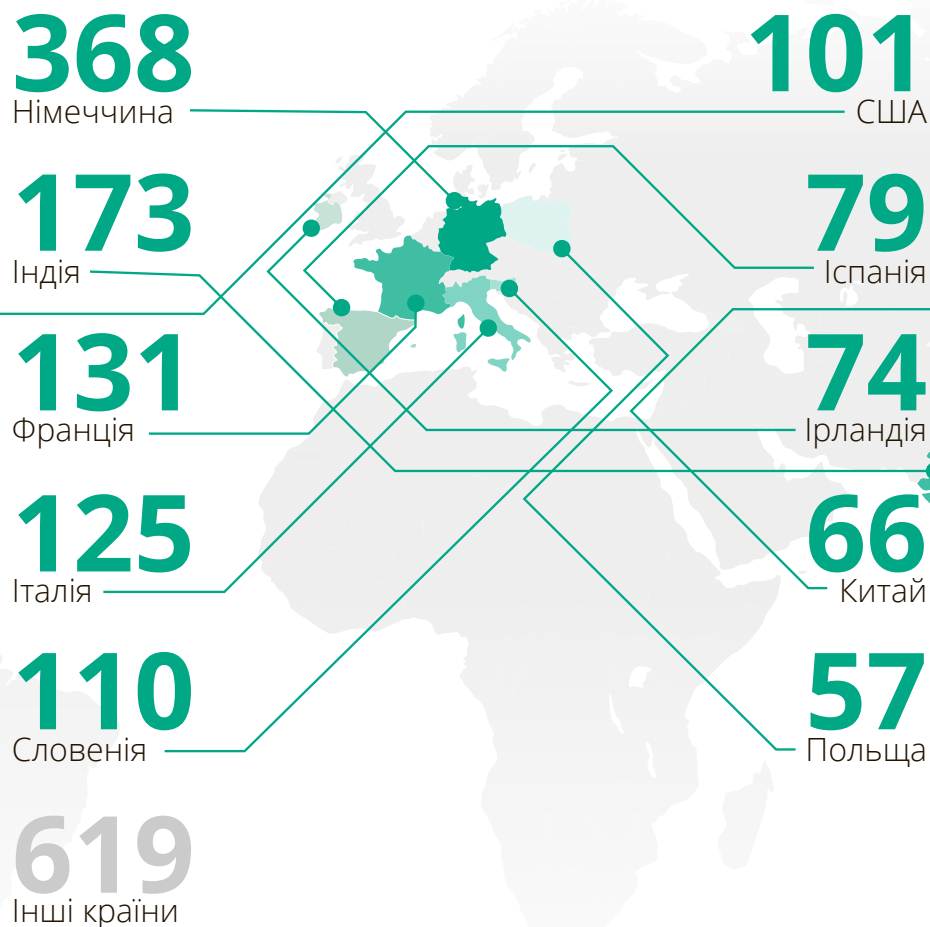
Динаміка імпорту, 2012–2022 рр., млн дол. США

Структура імпорту ліків, 2022 р., млн дол. США

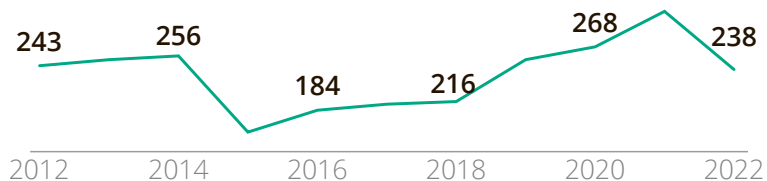

ТОП-10 напрямів імпорту ліків в Україну, 2022 р., млн дол. США

ЕКСПОРТ ЛІКІВ З УКРАЇНИ

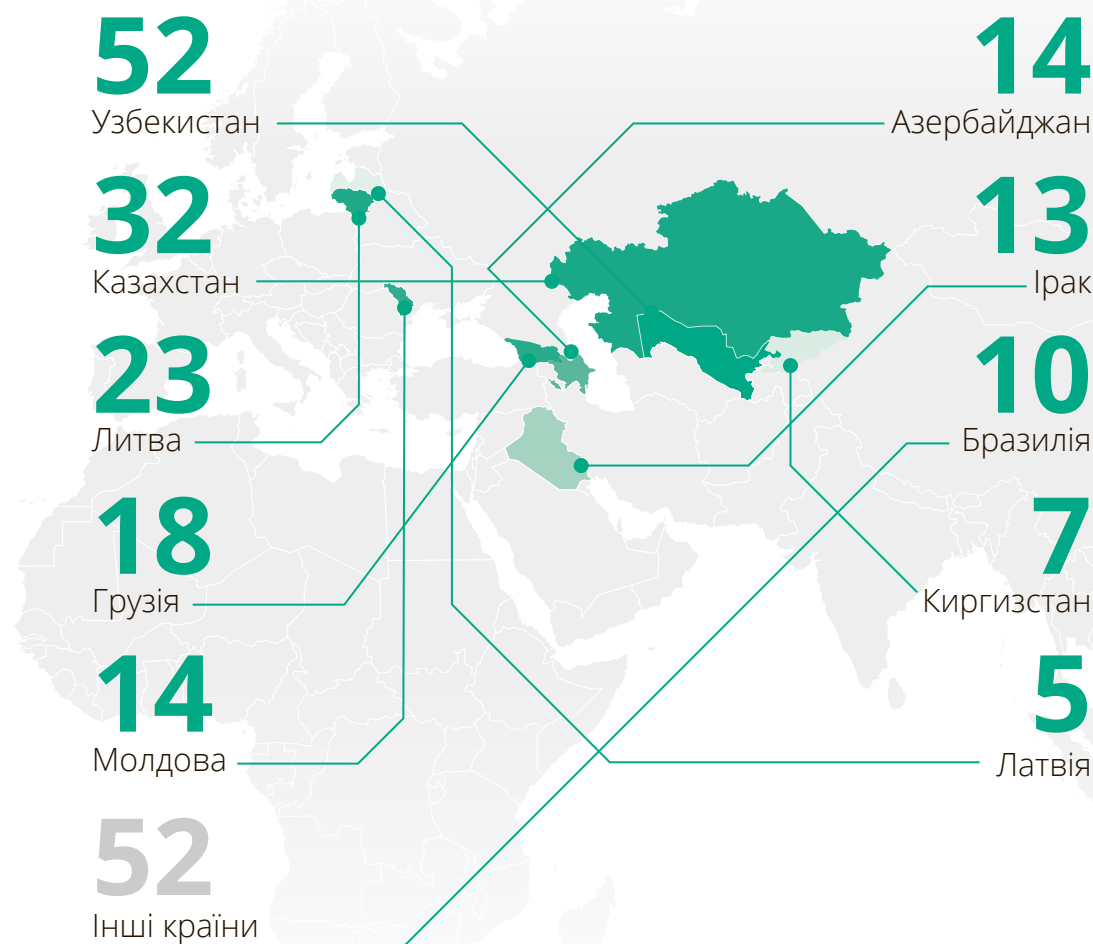
Динаміка експорту,
2012–2022 рр., млн дол. США

Структура експорту ліків,
2022 р., млн дол. США

ТОП-10 напрямів експорту ліків з України,
2022 р., млн дол. США

ВИКЛИКИ ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ЕКСПОРТУ

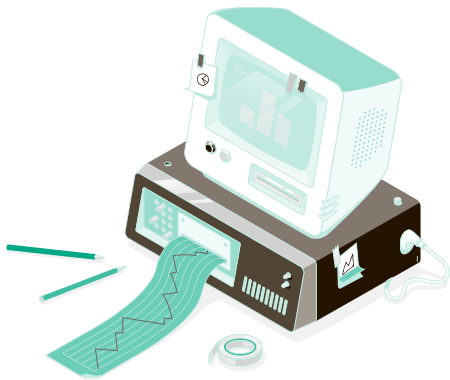
Незначний обсяг національного ринку

Значний внутрішній ринок – це стимул для початкового зростання, що надає економічну можливість виходу за кордон

Неінтегрованість у регуляторне поле ЄС

Невизнання української сертифікації якості виробництва в ЄС створює додаткові перепони виходу українських виробників на цей ринок

Технологічне відставання

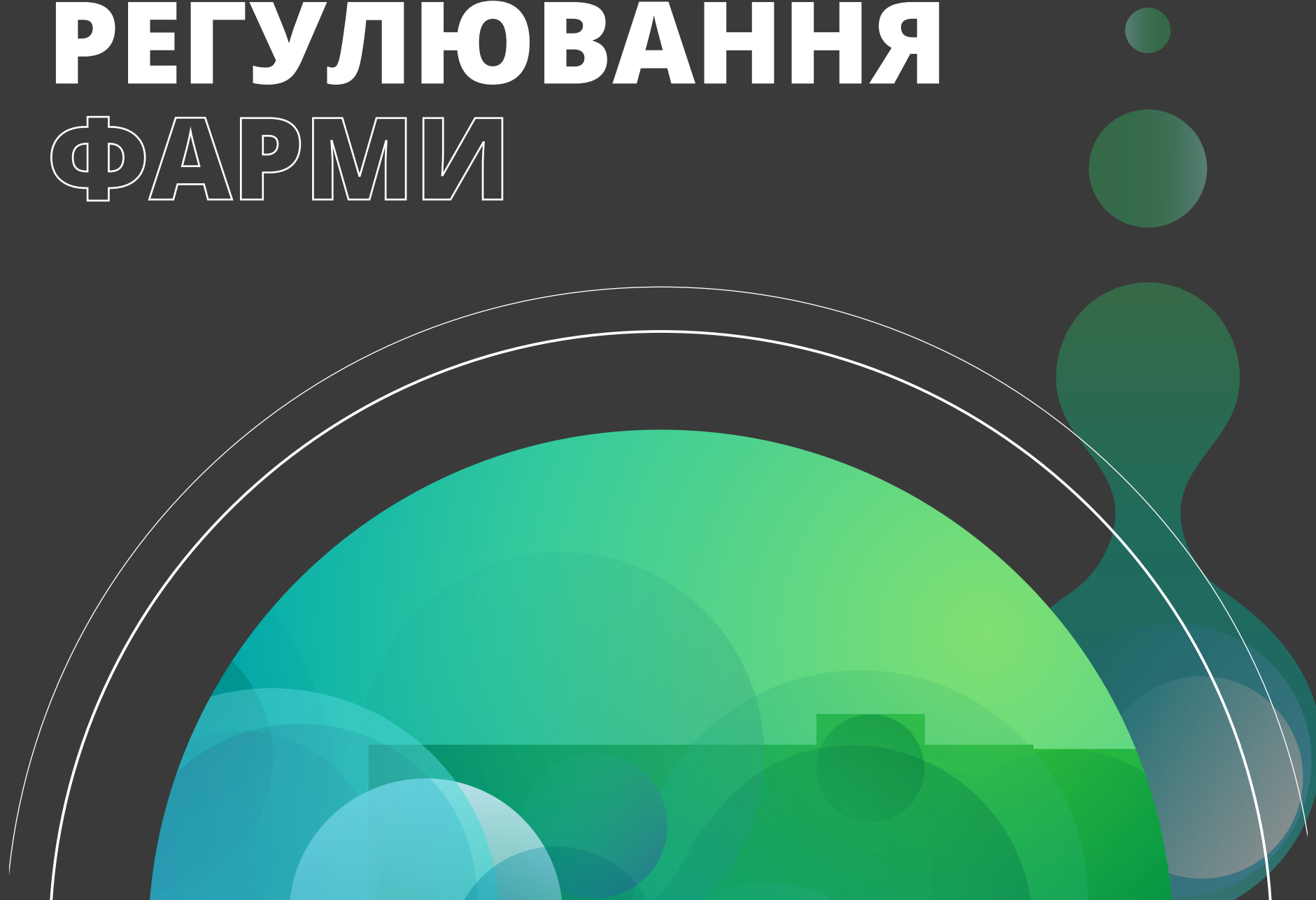
Наслідки економічної слабкості країни - менша кількість власних розробок і затримка з впровадженням іноземних технологій

Недосконалі норми регулювання

Поточні норми регулювання суттєво сповільнюють та ускладнюють роботу компаній, що випускають на ринок нові ЛЗ

РЕГУЛЮВАННЯ ФАРМИ

КЛЮЧОВІ ЗМІНИ РЕГУЛЮВАННЯ

■ Зміни, що вже впроваджуються

Більшість з них гармонізують норми регулювання в Україні з країнами ЄС

- прийняття нової редакції Закону «Про лікарські засоби»

- запуск у 2020 р. електронного кабінету заявника для обміну інформацією між заявниками та регуляторним органом

- цифровізація окремих елементів в сфері регулювання клінічних випробувань в Україні

- впровадження аудитів систем фармаконагляду. Важливим залишається питання концентрації регуляторних та контрольних функцій в одному органі

- перша в Україні настанова щодо державної оцінки медичних технологій для лікарських засобів

- перша в Україні настанова щодо правил проведення біоаналітичної частини фармакокінетичних і токсикокінетичних досліджень

■ Зміни, що необхідно запровадити

Розробити та прийняти нормативно-правові, передбачені новою редакцією Закону «Про лікарські засоби»

Гармонізує законодавство України із європейським, відкриває шлях до взаємного визнання GMP сертифікатів

Врегулювати діяльність дистриб'юторів та аптечних мереж

Створить прозорий, конкурентний ринок для інших гравців фармацевтичної галузі

Забезпечення взаємовизнання сертифікації виробництва (GMP) Україна – ЄС

Розширить можливості виходу українських компаній на ринок ЄС, прибравши бар'єри розвитку торгівлі ліками

Цифровізація реєстрації ЛЗ та пришвидшення процесу реєстрації

Дозволить зменшити собівартість виходу ліків на ринок та пришвидшити доступ споживачів до нових ліків

Внести зміни в патентне законодавство

Дозволить прискорити вихід на ринок якісних генеричних лікарських засобів за доступною вартістю

Прискорити процес узгодження протоколів клінічних досліджень

Підвищить конкурентоздатність національних фармвиробників. Нині цей процес може тривати в десятки разів довше, ніж у країнах Заходу

НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ФАРМВИРОБНИЦТВА

Цифровізація
усіх етапів процесу
реєстрації ліків*

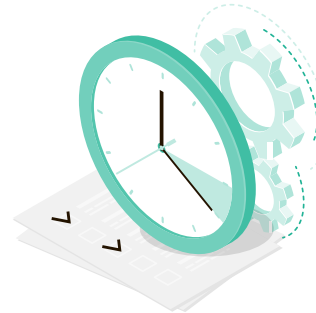
Для створення паперового дос'є
299 500 листів
25 дерев

На відвідування
органу реєстрації
800 год. роботи
800 л бензину

Паперовий
формат – вища
собівартість ЛЗ та
екологічні виклики.

Це вищі ризики
допущення помилок,
дублювання чи
втрати інформації

**Недоліки
поточної
ситуації**

Прискорення
термінів реєстрації
ліків

Тривала
реєстрація
затримує вихід
нових ЛЗ

**Від 10 місяців
і більше**
займає
реєстрація ліків

Електронний формат – головний
у процесі реєстрації ЛЗ

Досвід країн ЄС

2013 р.

Латвія – остання з країн ЄС, що
запроваджує електронне подання
документів

Економія ресурсів
та зменшення
вартості процесу
реєстрації

Інтеграція
в регуляторне
поле ЄС

**Можливі
переваги
для
України**

Пришвидшення
доступу споживачів
до нових ліків

Збільшення
конкуренції на
ринку

Зменшення терміну реєстрації на 3 місяці – можливий ефект у разі цифровізації всіх процесів

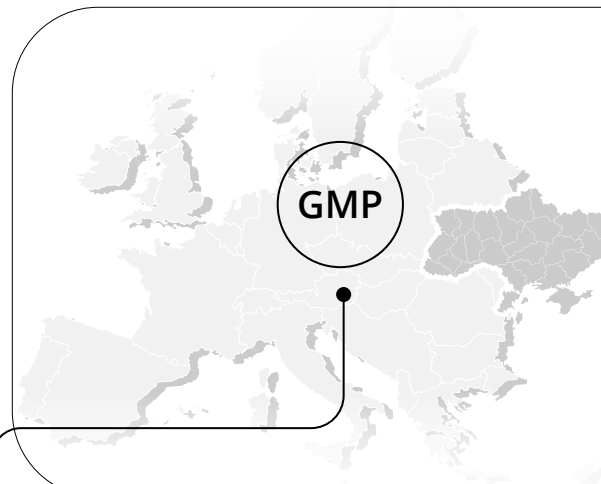
GMP-СЕРТИФІКАЦІЯ: УСУНЕННЯ БАР'ЄРІВ МІЖ УКРАЇНОЮ І ЄС

Кожен фармвиробник, що бажає працювати на ринку будь-якої країни, повинен бути сертифікованим згідно вимог Належної виробничої практики - Good Manufacturing Practice (GMP)

Наразі сертифікат GMP від регуляторного органу України не визнається на рівні ЄС

Українські фармкомпанії змушені проходити подвійні перевірки на відповідність вимогам GMP – в Україні і на рівні держав – членів ЄС

Українські виробники змушені в межах окремої процедури проводити контроль якості партії лікарських засобів (batch release testing), що є додатковим тягарем для експортерів

Ціль: домогтися визнання української GMP-сертифікації в ЄС

У 2020 р. було анонсовано перегляд Угоди про асоціацію Україна – ЄС, яка має на меті поліпшити для українських виробників умови торгівлі. Українська сторона прагне включити лікарські засоби і вироби медичного призначення до Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів (Угода АСАА).

У 2022 р. було прийняту нову редакцію Закону «Про лікарські засоби», яка гармонізує законодавство України з європейським. Це важливий крок до взаємного визнання сертифікатів GMP, проте Україні необхідно розробити та прийняти підзаконні акти, передбачені новою редакцією закону

ФАРМВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ

Низька купівельна спроможність населення

Малий ринок збуту відображається на обсязі інвестицій та потенціалі нарощення виробництва. Це стає причиною для більш пізнього впровадження технологій та більшої собівартості на малому обсязі виробництва

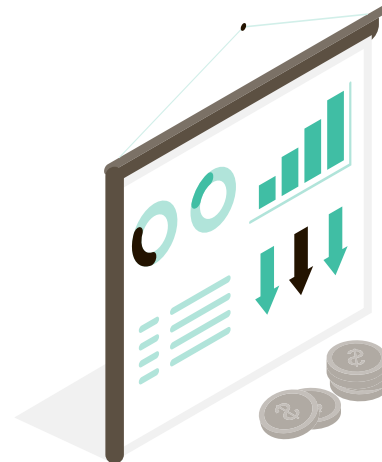
Ускладнення регуляторних вимог

Розвинені країни підвищують регуляторні вимоги, що провокує зростання собівартості. Україна разом із цим проводить необхідну імплементацію закордонних норм у національне законодавство, що створює додатковий тиск на виробників

Законодавчі бар'єри на шляху до доступних ліків

1. Можливість довшого патентного захисту оригінальних ЛЗ порівняно із закордоном затримує вихід українських генериків – основи фармвиробництва.
2. Поточне регулювання досліджень біоеквівалентності затягує їх тривалість і стимулює до проходження процедури за кордоном

Відсутність стратегії розвитку від уряду

Відсутність ефективної системи державно-приватного партнерства та нестабільність економічної політики уряду стримує темпи розширення інвестиційної діяльності бізнесу

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

ПОЗИТИВНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ОСТАННІХ РОКІВ

Цифровізація охорони здоров'я

Впровадження електронної системи охорони здоров'я, яка служить цифровою медичною книжкою та робить доступною всю історію лікування пацієнта

Електронні рецепти за програмою «Доступні ліки». У планах – видача електронних рецептів усім пацієнтам

Інтернет-торгівля лікарськими засобами, що дозволяє здійснювати їх доставку дистанційно

Цифровізація виробництва

Цифровізація виробництва: від складських приміщень і виробничих ліній до дистрибуції та промоції

Електронний документообіг та оцифрування співпраці з партнерами та постачальниками

Розвиток регулювання

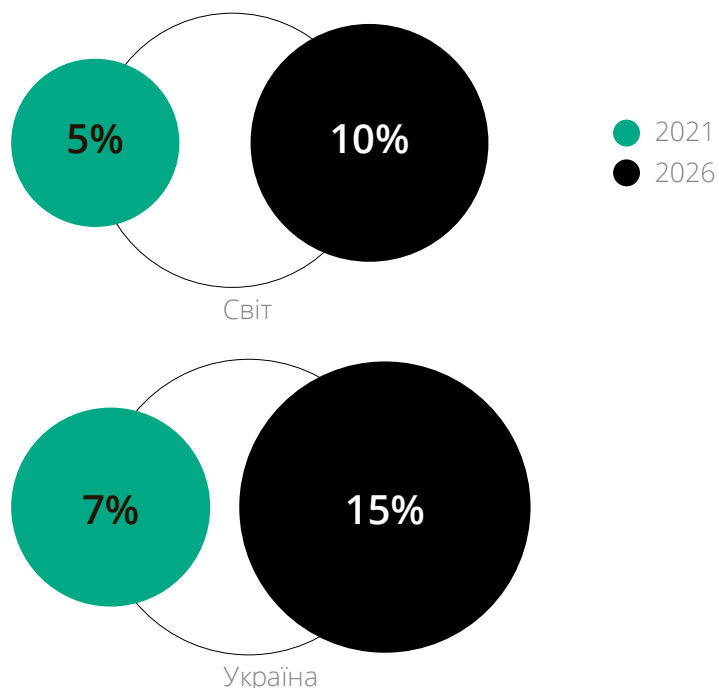
Програма реімбурсації «Доступні ліки», що відшкодовує громадянам вартість деяких категорій ЛЗ

Початок оцифрування взаємодії виробник – уряд, що покликане зробити її швидшою, простішою та ефективнішою

Оновлення законодавчих норм, що сприяє розвитку ринку та зокрема гармонізації стандартів з ЄС

E-COMMERCE НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

Частка e-commerce на фармринку буде стрімко зростати, 2021-2026 рр., %

Пандемія значно прискорила розвиток e-commerce у сфері фармації. Яскраве підтвердження – ухвалення закону у вересні 2020 р., що фактично легалізує дистанційну торгівлю та доставку лікарських засобів в Україні

Структура e-commerce фармринку включає 3 основні складові:

Сайти аптечних мереж

Основний канал взаємодії. На сайті пацієнти можуть придбати ліки та забрати їх у торговій точці чи замовити доставку

Маркетплейси (Landing page)

Сайти з інформацією про ліки, спрямовані на їх просування. Вони зазвичай дають можливість знайти товар в аптеці, забронювати та забрати чи замовити доставку. Пандемія прискорила зростання цього каналу.

Наприклад, «Liki24.com» у 2020 р.:

x6 ріст кількості замовлень   **x8** ріст обсягу трафіку

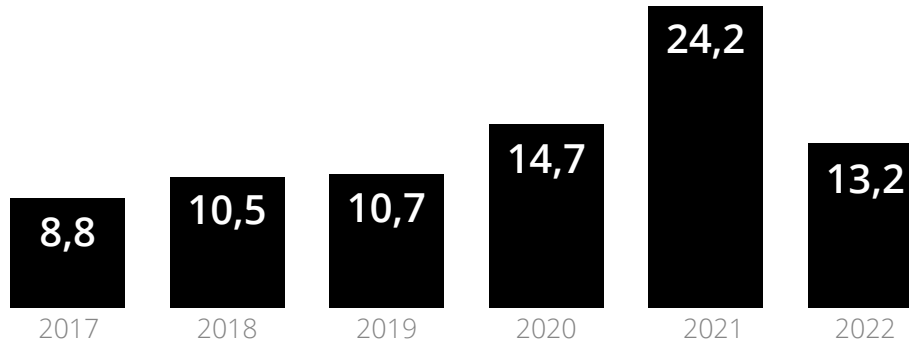
Безпосередньо фармкомпанії

Канал, що лише набирає обертів, адже більшість фармкомпаній реалізують ліки через посередників. Тепер постає завдання налагодити зв'язок з покупцями напряму

ДОСТУПНІСТЬ ЛІКІВ

Обсяги госпітальних поставок, 2017–2022 рр., млрд грн

11%
від ринку ЛЗ,
госпітальний
сегмент

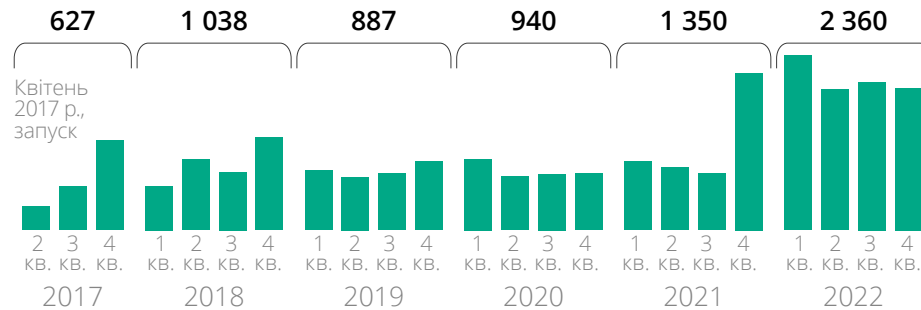
Структура госпітальних поставок, 2022 р., млрд грн

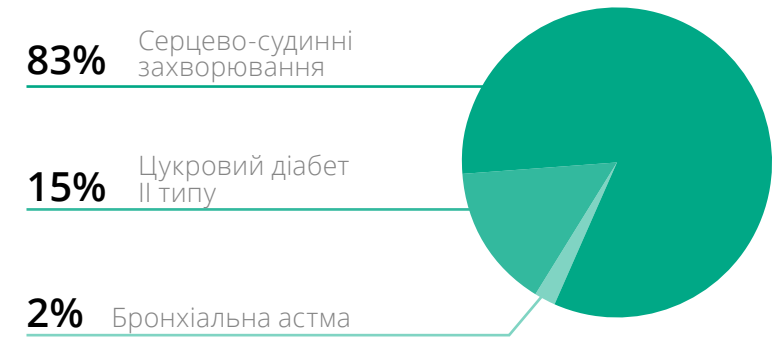
Відшкодування коштів за програмою «Доступні ліки», 2017–2022 рр., млн грн

2,3%
від ринку ЛЗ,
реімбурсація

«Доступні ліки» – урядова програма повного або часткового відшкодування вартості ліків

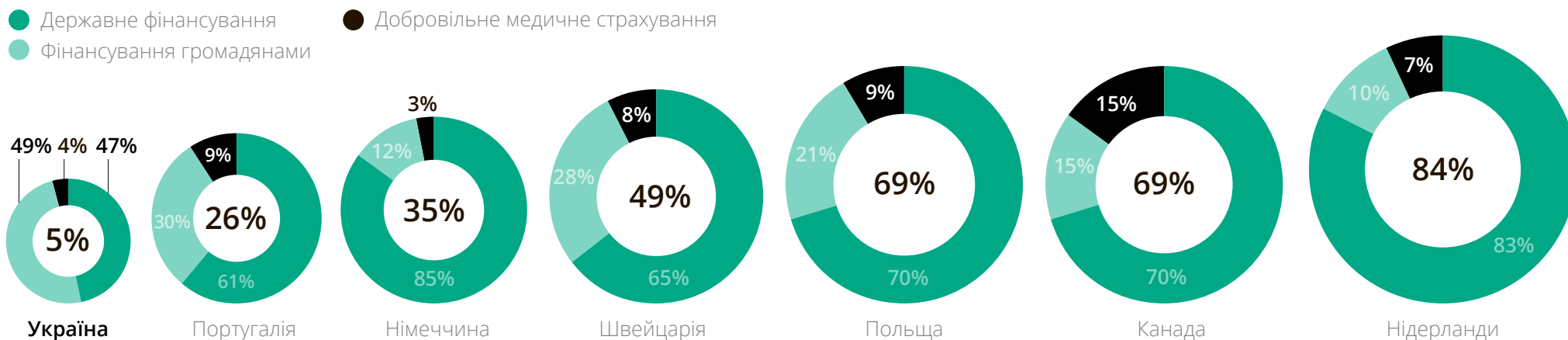

Структура реєстру ЛЗ у програмі «Доступні ліки», лютий 2023 р.

СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Частка населення, що має добровільну медичну страховку за країнами, із зазначенням структури фінансування охорони здоров'я, 2019 р.

Страхування – основа системи охорони здоров'я розвинутих країн. Воно дає змогу акумулювати кошти та забезпечити високу якість і ефективність послуг. В Україні медичне страхування лише набирає популярності, але його роль все ще незначна

ТОП-3 сектори за страховими преміями, % від загального обсягу премій, 2020 р.*

Наразі потрібна перебудова системи охорони здоров'я. Перш за все варто змінити загальну схему фінансування та стимулювати добровільне медичне страхування населення

КОНТРАКТНЕ ВИРОБНИЦТВО

Контрактне виробництво – вид діяльності, при якому на виробничій лінії фармкомпанії виготовляється продукція іншої компанії

■ Які переваги?

Для орендатора

Економія на капітальних інвестиціях у виробництво

Можливість запуску ліків, які мають невеликий за обсягом ринок збуту

Доступ до унікальних технологій

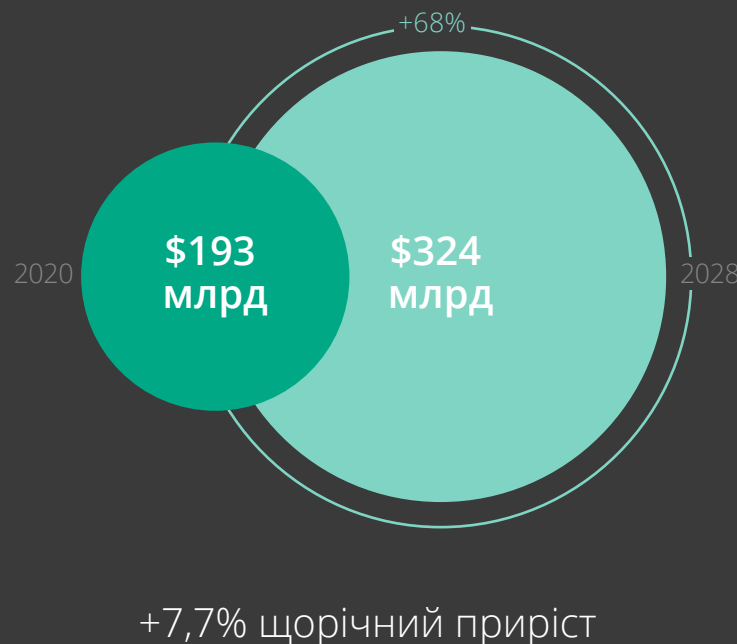
Швидший вихід на ринок

Для виробника

Стабільне джерело надходжень

Відсутність бізнес-ризиків від виходу ЛЗ на ринок

■ **Обсяг світового ринку,**
2021 р. та прогноз на 2028 р.

■ Що стримує розвиток?

Держава

Відсутність стратегії зростання та ефективних регуляторних норм в економічній політиці. Неприятливі умови для іноземного інвестування

Репутація

Українські виробники недостатньо відомі на світовому ринку, внаслідок цього існує недовіра до їх діяльності

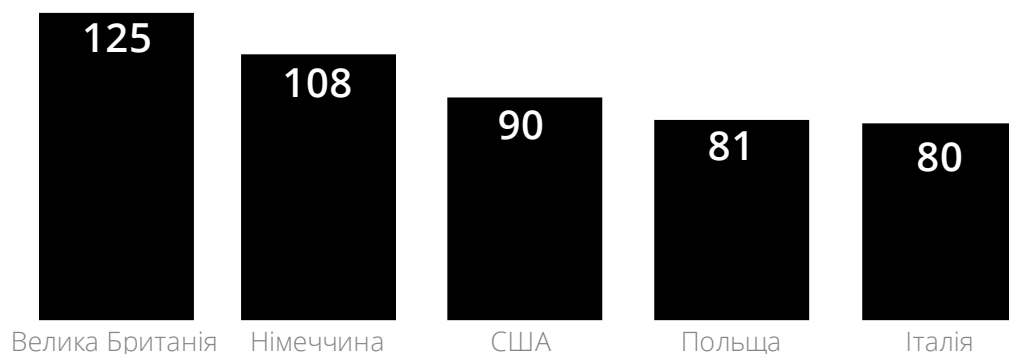
Фармвиробники

Недостатній обсяг інвестицій в технологічні інновації в порівнянні з іноземними компаніями, що працюють на більш ємних ринках

КЛІНІЧНІ ВИПРОБУВАННЯ

Кількість клінічних випробувань за країнами,
2020 р., шт. на 1 млн населення

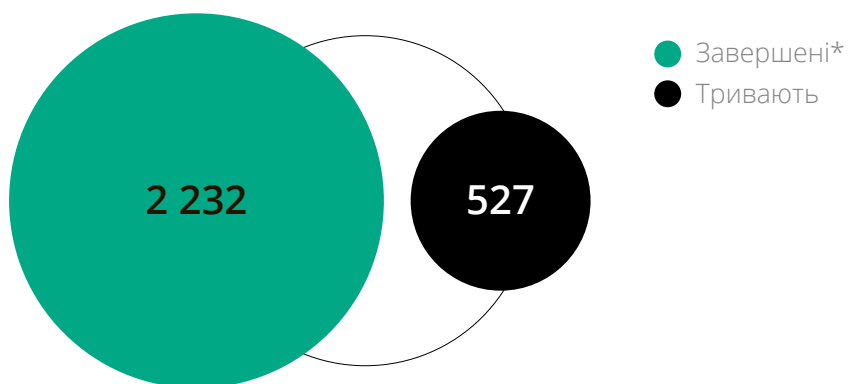

10-15%

потенціалу використовує
Україна в сфері клінічних
досліджень

Клінічні випробування в Україні,
станом на 01.06.2021

Що стримує розвиток клінічних випробувань?

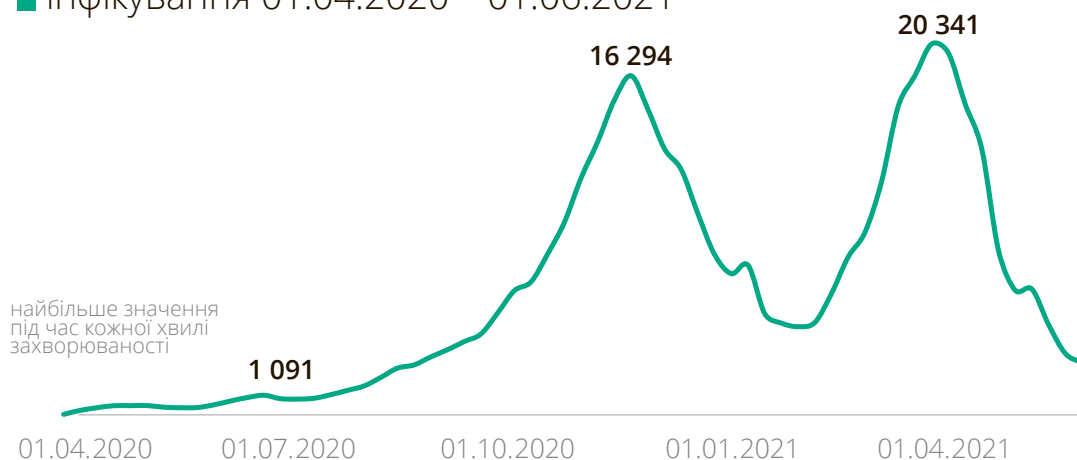
- Довші терміни затвердження досліджень
• В Україні вони сягають **5-6 місяців**,
у Європі – **до 2 місяців**
- Велика затримка при проходженні процедури
розмитнення препаратів
- Відсутність **відповідного законодавства**, що регулює
відносини дослідника та державного лікувального закладу
- **Дефіцит спеціалістів**

COVID-19 В УКРАЇНІ

ПЕРЕБІГ ЗАХВОРЮВАНOSTІ НА COVID-19 В УКРАЇНІ

Поширеність інфекції SARS-CoV-2 Україною,
середня щотижнева кількість виявлених випадків інфікування 01.04.2020 – 01.06.2021

Введення всеукраїнського локдауну. Перший тиждень спостерігалось зростання продажів ЛЗ, потім – стрімке зниження (**-18% у квітні**)

Введення адаптивного карантину. Фарминок все ще **перебуває в занепаді**, але темпи спаду сповільнюються

Позиція України у світі,
місце та показник на 1 000 осіб населення станом на 01.06.2021

Інтенсивність тестування

71 місце
234 тестів

Поширеність вірусу

63 місце
51,8 хворих

Смертність від вірусу

43 місце
1,2 померлих

Фарминок виходить на показники минулого року та **переходить до фази зростання**

Фарминок швидко адаптувався до нової реальності і **показав зростання** у 2020 р.

12.03.2020

22.05.2020

Липень 2020 р.

+9,7% у грошах

+2,2% в упаковках

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА РИНОК

Ключові показники розвитку економіки у 2020 р. порівняно з показником за 2019 р.

-4% ^{+3,3%}
зміна реального ВВП

5% ^{4,1%}
рівень інфляції

9,9% ^{8,6%}
рівень безробіття

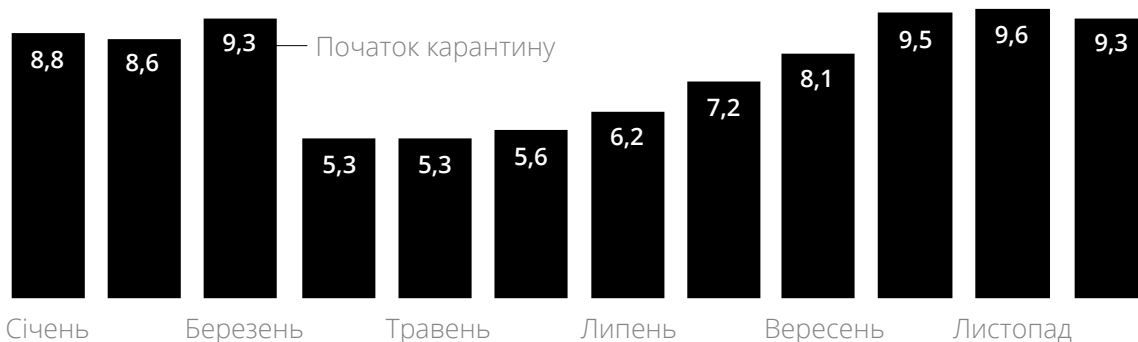
Що переживала фарма на початку кризи?*

71,4%
аптек відзначили зменшення обсягу продажів

40%
виробників відзначили зниження продажів

69,2%
фармкомпаній відчували себе тривожно

Динаміка аптечного продажу ЛЗ, 2020 р., млрд грн

+68%
продаж
противірусних ЛЗ

+32%
продаж
антибактеріальних
засобів

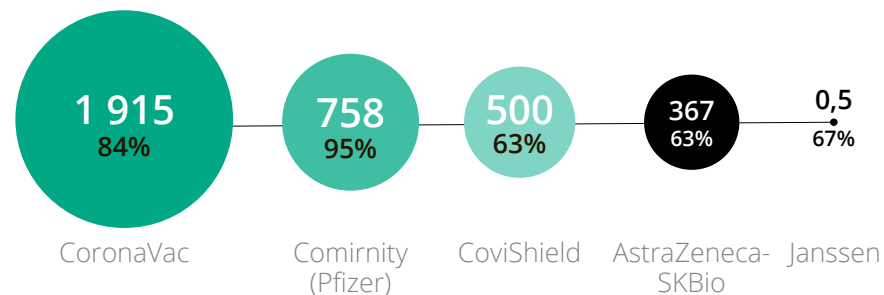
Попри кризовий 2020 р. фарма була однією із галузей, що зростали. Обсяги продажів зросли як у грошовому, так і натуральному вираженні

ВАКЦИНИ ТА ВАКЦИНАЦІЯ

До незалежності в Україні функціонувало значно більше імуно-біотехнологічних установ, які випускали лікарські та біоактивні препарати. Одне з провідних – **Інститут мікробіології та імунології ім. Мечникова Національної академії медичних наук України (НАМНУ)**, який працює вже понад 130 років

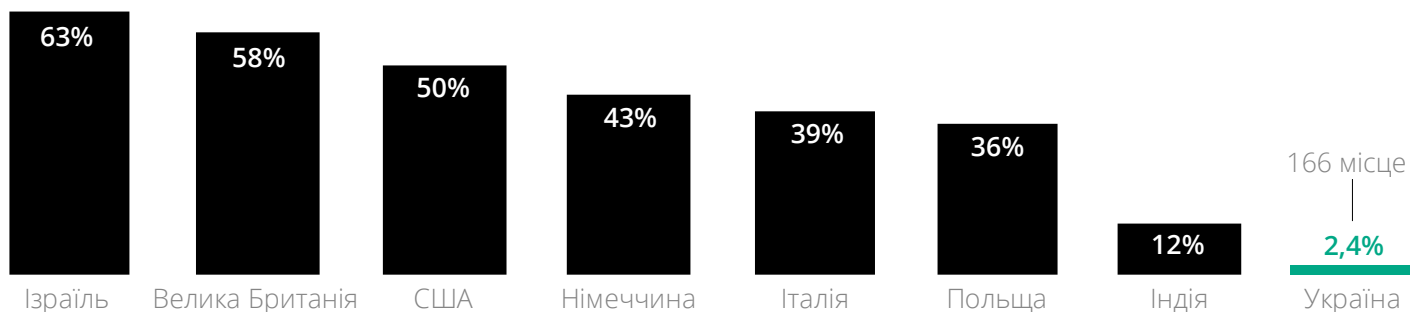
60 вакцин, сироваток та інших препаратів розроблено за час існування Інституту

Обсяги ввезених в Україну доз вакцин та їх ефективність, тис. доз станом на 01.06.2021

Наразі в Україні зовсім не виробляють ніяких вакцин. Хоча національні фармкомпанії-лідери мають необхідні потужності. Відправною точкою для організації виробництва є наявність державних замовлень та сприятлива урядова політика

Частка населення, яка отримала хоча б одну дозу вакцини від коронавірусу SARS-CoV-2 станом на 01.06.2021

Перше щеплення проведено лише 24 лютого 2021 р., коли у США та Європі вакцинація вже була у розпалі. Низькі темпи вакцинації пов'язані із пізнім її початком внаслідок невчасних поставок вакцини

ДЖЕРЕЛА

- ВООЗ
  - «Дарниця»
  - Держмитслужба
  - Держлікслужба
  - Держстат
  - ДЕЦ
  - Ліки Контроль
  - МЗС
  - МОЗ
  - НБУ
  - НСЗУ
  - РНБО
  - «Фармак»
  - Тижневик АПТЕКА:
    1. Тижневик АПТЕКА № 8 (1379) 27 лютого 2023 р.
    2. Тижневик АПТЕКА № 17 (1288) 3 травня 2021 р.
    3. Тижневик АПТЕКА № 25 (1296) 28 Червня 2021 р.
    4. Тижневик АПТЕКА № 29 (1250) 3 серпня 2020 р.
    5. Тижневик АПТЕКА № 39 (1260) 12 жовтня 2020 р.
    6. Тижневик АПТЕКА № 3 (1274) 25 січня 2021 р.
- ClinicalTrials.gov
  - EFPIA
  - EudraGMDP
  - FDA
  - Grandviewresearch
  - IFPMA
  - JAMA Network
  - Johns Hopkins University&Medicine
  - OECD
  - Our World In Data
  - Pharmaphorum
  - Proxima Research
  - robota.ua
  - Torrey